

**DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ**

**POLITICI ȘI LEGISLAȚIE REFERITOARE LA COPIII CU TULBURĂRI
DIN SPECTRUL AUTISMULUI (TSA)**

APRILIE 2021

Documentare și sinteză: Cristina Grecu, consilier parlamentar.

Lucrările elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă au caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților.

** Lucrarea poate fi accesată direct pe Intranet la pagina Direcției studii și documentare legislativă.*

*** Studiul se bazează pe informațiile primite prin intermediul rețelei ECPRD - Centrului European pentru Cercetare și Documentare Parlamentară.*

CUPRINS

INTRODUCERE	4
CADRUL LEGAL GENERAL	5
AUSTRIA	7
BULGARIA	9
CROAȚIA	11
ESTONIA	12
FINLANDA	15
FRANȚA	17
GRECIA	18
GERMANIA	20
LETONIA	21
LITUANIA	23
POLONIA	23
PORTUGALIA	28
SLOVENIA	29
SLOVACIA	31
SUEDIA	37
ȚĂRILE DE JOS	38
UNGARIA	39

INTRODUCERE

Tulburările din spectrul autismului (TSA) sunt un grup de tulburări complexe de dezvoltare a creierului. Acest termen umbrelă acoperă: tulburarea autistă, tulburarea Asperger și autismul atipic.

Aceste afecțiuni se caracterizează prin dificultăți în interacțiunea și comunicarea socială și printr-o gamă restrânsă de interese și activități, cu caracter repetitiv.

TSA încep în copilărie și tind să persiste în adolescență și maturitate. În cele mai multe cazuri, TSA sunt evidente în primii 5 ani de viață.

Persoanele cu TSA prezintă deseori și alte afecțiuni, cum ar fi: epilepsia, depresia, anxietatea și tulburarea de hiperactivitate cu deficit de atenție (ADHD). Nivelul de funcționare intelectuală la persoanele cu ASD este extrem de variabil, de la retard mintal sever la niveluri superioare ale coeficientului de inteligență.¹

Datele OMS publicate în aprilie 2017, estimează că la nivel mondial 1 din 160 de copii suferă de una din tulburările din spectrul autist (TSA), reprezentând mai mult de 7,6 milioane de ani de viață ajustați în funcție de handicap și 0,3% din povara globală a bolilor. Această estimare reprezintă o cifră medie, iar prevalența raportată variază substanțial în cadrul studiilor. Cu toate acestea, unele studii bine controlate au raportat cifre care sunt substanțial mai mari. Prevalența TSA în multe țări cu venituri mici și medii este până acum necunoscută.

Pe baza studiilor epidemiologice efectuate în ultimii 50 de ani, prevalența TSA pare să crească la nivel global. Există multe explicații posibile pentru această creștere aparentă, incluzând o conștientizare sporită, extinderea criteriilor de diagnosticare, instrumente de diagnostic mai bune și raportarea îmbunătățită.

Studiile recente sugerează că autismul afectează aproximativ unu la sută dintre europeni, care reprezintă peste cinci milioane de persoane în UE.²

Date despre prevalența TSA la nivelul UE sunt furnizate de Proiectul ASDEU (Autism Spectrum Disorders in European Union), proiect pilot finanțat de Parlamentul European și condus de Comisia Europeană, desfășurat în perioada 2015-2018, analizează prevalența TSA la nivelul Uniunii Europene și reprezintă cea mai amplă cercetare în acest domeniu de până acum.

Programul a examinat 631.619 de copii, cu o prevalență medie estimată de 12,2 la 1000 copii (1 din 89) copii cu vârsta de 7-9 ani. Analiza generală a prevalenței ASD a variat în rândul țărilor europene, de la 4,4 - 19,7 (percentile 10 și 90) la 1000 de copii cu vârsta între 7 și 9 ani.

¹ <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/autism-spectrum-disorders>

² <https://www.autismeurope.org/blog/2018/03/29/autism-europe-steps-up-call-for-the-removal-of-barriers-faced-by-autistic-people/>

ASDEU a testat trei metode pentru a estima prevalența ASD: i) screening în două etape - profesorii care desemnau copiii prin intermediul unui formular, apoi printr-un chestionar adresat părinților ii) screening într-o singură etapă prin administrarea de chestionare părinților și iii) analizarea datelor din registrele naționale. În total, cele trei metode au fost testate în 23 de regiuni din 12 țări europene.³

CADRUL LEGAL GENERAL

Declarația Parlamentului European din 9 mai 1996 privind **Carta persoanelor cu autism**, hotărăște ca drepturile stipulate în cadrul acesteia să fie sporite, protejate și aplicate de legislația corespunzătoare a fiecărui stat.⁴

Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu dizabilități

Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități (CDPD), adoptată în decembrie 2006 și intrată în vigoare în mai 2008, reprezintă principalul instrument juridic internațional de luptă împotriva discriminării persoanelor cu dizabilități. În Preambulul Convenției se recunoaște că dizabilitatea este un concept în evoluție ce rezultă din interacțiunea dintre persoanele cu deficiențe și barierele de atitudine și de mediu care împiedică participarea lor deplină și efectivă în societate în condiții de egalitate cu ceilalți.

Convenția stabilește pentru statele membre obligația de a consulta îndeaproape și de a implica persoanele cu dizabilități și organizațiile care le reprezintă în dezvoltarea și implementarea legislației și în toate procesele de luare a deciziilor referitoare la problematica dizabilității, inclusiv în procesul de monitorizare a implementării Convenției.⁵

Uniunea Europeană nu are competențe explicite cu privire la copiii cu dizabilități, cu toate acestea, **Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene**, cu o valoare juridică similară tratatelor, recunoaște dreptul la nediscriminare pe motiv de handicap în articolul 21 și drepturile copilului în temeiul articolului 24.

Articolul 19 alineatul (1) din TFUE oferă baza legală pentru acțiunea UE dar cerința de unanimitate face ca obținerea unui acord în temeiul acestei prevederi să fie dificilă. Alineatul (2) prevede posibilitatea ca UE să adopte principiile de bază ale unor măsuri menite să susțină acțiunile întreprinse de statele membre pentru realizarea obiectivelor menționate la alineatul (1).

Acțiunea la nivel european este, de asemenea, posibilă atunci când este legată de alte domenii de competența UE, astfel că mai multe probleme legate de drepturile copilului cu dizabilități sunt conexe cu politica socială, coeziunea economică, socială și teritorială,

³ https://insp.gov.ro/sites/cnepss/wp-content/uploads/2019/04/Analiza_situatie_Autism_-2019.pdf

⁴ <https://www.autismeurope.org/wp-content/uploads/2017/08/charter-for-persons-with-autism-1.pdf>

⁵ <http://www.irdo.ro/persoane-dizabilitati.php>

transport, libertate, securitate și dreptate, toate acestea fiind de competență comună. În plus, UE are opțiunea de a lua măsuri de sprijinire a politicilor statelor membre în mai multe domenii care afectează copiii cu dizabilități precum educația, sportul, tineretul sau sănătatea.

Actul european de accesibilitate

Publicat de Comisie la 2 decembrie 2015.

Documentul subliniază necesitatea ca legea să prevadă criterii precise de accesibilitate pentru persoanele cu dizabilități, inclusiv din spectrul autist.

Declarația privind autismul adoptată de Parlamentul European

În septembrie 2015, Parlamentul European a adoptat oficial Declarația privind autismul, co-semnată de 418 europarlamentari.⁶

Documentul face apel la Uniunea Europeană și la state membre să adopte o Strategie europeană pentru autism, care să se bazeze pe următoarele principii:

- Sprijinirea detectării și diagnosticării precise în toată Europa;
- Promovarea tratamentului bazat pe dovezi și sprijin pentru toate vârstele
- Încurajarea cercetării și studiilor de prevalență;
- Încurajarea schimbul de bune practici.⁷

Organizarea și finanțarea sistemelor de sănătate, de protecție socială și de educație țin de responsabilitatea statelor membre.

La nivel național

- <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/182547> ORDINUL nr. 5.194 din 16 septembrie 2016 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 151/2010 privind serviciile specializate integrate de sănătate, educație și sociale adresate persoanelor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate;
- Legea nr. 151 din 12 iulie 2010 privind serviciile specializate integrate de sănătate, educație și sociale adresate persoanelor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate;
- Legea 272 din 21 iunie 2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului despre respectarea, promovarea și garantarea drepturilor copilului;
- Ordinul nr. 590 din 12 noiembrie 2008 privind aprobarea instrucțiunilor pentru aplicarea Articolul 78 din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap;

⁶ <https://www.autismeurope.org/wp-content/uploads/2017/08/implementing-uncrpd-for-autism-spectrum-conference-pdf.pdf>

⁷ <https://www.autismeurope.org/what-we-do/rights-promotion/towards-a-european-strategy-for-autism/>

- Ordinul nr. 432 din 14 mai 2007 pentru aprobarea Procedurii de acordare a drepturilor prevăzute la Articolul 12 alin. (1) lit. b). e) – g) și la alin. (2) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, cu modificările și completările ulterioare;
- Hotărârea nr. 1251/2005 privind unele măsuri de îmbunătățire a activității de învățare, instruire, compensare, recuperare și protecție specială a copiilor/elevilor/tinerilor cu cerințe educative speciale din cadrul sistemului de învățământ special și special integrat;
- Legea Nr. 200 din 27.06.2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 151/2010 privind serviciile specializate integrate de sănătate, educație și sociale adresate persoanelor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate;
- Hotărârea nr. 23/2010 privind aprobarea standardelor de cost pentru serviciile sociale;
- HG nr.1826/2005 privind aprobarea strategiei naționale de dezvoltare a serviciilor sociale;
- Legea 448/2004 privind serviciile sociale;
- Ordinul 24/2004 pentru aprobarea standardelor minime obligatorii pentru centrele de zi;
- Ordinul 288/2006 pentru aprobarea standardelor minime obligatorii privind managementul de caz;
- Ordinul 73/2005 privind aprobarea modelului contractului pentru acordarea de servicii sociale;
- Legea 292/2011, Legea asistenței sociale;
- Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 151/2010 privind serviciile specializate integrate de sănătate, educație și sociale adresate persoanelor cu tulburări din spectrul autist și cu tulburări de sănătate mintală asociate.⁸

POLITICI ȘI LEGISLAȚIE REFERITOARE LA COPII CU TULBURĂRI DIN SPECTRUL AUTISMULUI (TSA) LA NIVELUL UNOR STATE MEMBRE

AUSTRIA

În Austria, nu există o lege specială pentru copii cu tulburări ale spectrului autist. În caz de boală, terapia este supusă regulilor asigurării publice de sănătate și este efectuată de aceasta.

⁸ https://insp.gov.ro/sites/cnepss/wp-content/uploads/2019/04/Analiza_situatie_Autism_-2019.pdf

În general, legea pentru copiii cu dizabilități este de competența statelor federale (Länder). De exemplu, Legea Viena privind egalitatea de șanse (Wiener Chancengleichheitsgesetz) se referă la persoanele cu dizabilități și include reguli pentru sprijinirea timpurie a copiilor cu dizabilități și sprijin în educația școlară.

Planul național de acțiune pentru persoanele cu dizabilități 2012-2021, strategia guvernului federal austriac pentru punerea în aplicare a UN CRPD, include un capitol special pentru copiii cu dizabilități, cu cinci măsuri, care au fost puse în aplicare până acum. De exemplu, extinderea reabilitării copiilor cu competențe clare, luând în considerare copiii cu dizabilități ca parte a strategiei de sănătate a copiilor și sprijinirea centrelor de consiliere specializate pentru familii care oferă sfaturi pentru familiile care au membri cu dizabilități.

În Austria, programele de terapie pentru copiii cu tulburări ale spectrului autist se desfășoară atât în centrele medicale publice, cât și în ONG-uri specializate, precum „Österreichische Autistenhilfe“, organizația umbrelă austriacă a ONG-urilor destinate autismului (www.autismushilfe.at) sau Autism Center Sunshine în Austria Inferioară (www.autismuszentrum-sonnenschein.at).

„Österreichische Autistenhilfe“ este un centru de competență și terapie pentru persoanele cu autism și oferă, de exemplu, terapie, ateliere pentru copiii cu autism și părinții lor, și sprijină grupurile de colegi și formarea de locuri de muncă pentru tinerii cu autism.

Prestațiile de asigurare de sănătate sunt datorate în cazul tulburărilor din spectrul autist dacă acestea din urmă îndeplinesc criteriile de boală.

Tratamentul medical care urmează să fie furnizat (care are ca scop întărirea și îmbunătățirea stării de sănătate a pacientului) include nu numai serviciile medicilor și furnizarea de ajutoare medicale și terapeutice, ci și o oportunitate pentru tratamente fizioterapeutice, logopedice-foniatrice-audiologice sau ergoterapeutice. Pentru ca astfel de terapii să fie acoperite de asigurarea de sănătate, este necesară o rețetă medicală. Fie cu prescripție medicală, fie cu recomandarea unui kinetoterapeut, pacienții pot beneficia și de serviciile de diagnostic ale unui psiholog clinic.

Terapiile care urmează să fie acoperite în cadrul asigurării sociale de sănătate sunt furnizate (ca o prestație în natură fără repartizarea costurilor de către asigurați) fie de către medici / instituții contractate, fie, dacă sunt disponibile, de către instituțiile de sănătate operate de fondul de asigurări sociale. Costul serviciilor medicilor privați trebuie mai întâi plătit din fonduri proprii de către asigurat, care ulterior poate solicita rambursarea acestuia la fondul de asigurări de sănătate, dar nu va fi acordat în întregime, fiind limitat la 80% din suma care s-ar fi acumulat la fondul de asigurare dacă serviciile ar fi fost furnizate de un medic / instituție contractat sau de o instituție administrată de fondul de asigurări sociale.

În Austria Inferioară, fondul de asigurări sociale (Österreichische Gesundheitskasse, Fondul austriac de sănătate) este partener în operarea Centrului pentru Autism St. Pölten („Autismuszentrum Sonnenschein“, Centrul pentru Autism

Sunshine), proiect de cooperare condus de Guvernul de stat austriac și Fondul austriac de sănătate.

Acordarea de sprijin persoanelor care nu depășesc „pragul bolii” (de exemplu, adesea este nevoie de îngrijire și sprijin în viața de zi cu zi) nu intră în competența asigurării sociale statutare, ci este responsabilitatea administrației statului federal respectiv.

Programele de terapie pentru copii cu autism sunt finanțate de asociațiile publice de asigurări de sănătate, de state (landuri) și de familiile aparținătoare.

BULGARIA

Cadrul legal include acte normative care reglementează relațiile publice în domeniul asistenței medicale, sfera socială și drepturile persoanelor cu dizabilități:

Legea sănătății;

Legea cu privire la persoanele cu dizabilități;

Legea privind asistența socială;

Legea privind alocațiile familiale pentru copii; Legea privind protecția copilului și regulamentele de aplicare a acestora.

Legislația garantează tuturor persoanelor cu vârsta de până la 18 ani accesul la gama necesară de activități medicale desfășurate de sistemul de sănătate - medici generaliști, specialiști, spitale și alte instituții specializate, care sunt furnizate pe cheltuiala bugetului de stat și plătite din fonduri publice. Dreptul fiecărui copil de a primi asistență medicală internă și ambulatorie în cadrul pachetului de servicii de sănătate plătit din bugetul Fondului Național de Asigurări de Sănătate (NHIF), precum și în afara asigurării obligatorii de sănătate, este garantat.

Autismul face parte din grupul „Tulburări de dezvoltare generalizate”, care include următoarele boli: F84.0 Autism la copil, F84.1 Autism atipic, F84.2 Sindrom Rett, F84.3. Alte tulburări dezintegrative ale copilăriei, F84.4 Tulburare hiperactivă combinată cu întârziere mentală și mișcări stereotipe F84.5 Sindromul Asperger și F84.8 Alte tulburări generalizate de dezvoltare.

Copiii cu tulburare de dezvoltare generalizată, inclusiv autismul, sunt supuși dispensarului / ambulatorului / monitorizării, iar activitățile desfășurate de psihiatrii medicali sunt plătite din bugetul Fondului Național de Asigurări de Sănătate, în conformitate cu Ordonanța № 8 din 3 noiembrie 2016 privind examinările preventive și examen medical.

Tulburările generalizate de dezvoltare în copilărie sunt motive pentru efectuarea unui examen medical pentru a evalua capacitatea de muncă redusă permanent și tipul și gradul de dizabilitate, după cum urmează: forme ușoare - 65% (tulburări calitative ușoare

În relațiile sociale, în modul de comunicare și comportament moderată - 85% (tulburări de comportament și comunicare mai severe, stereotipuri pronunțate, paratimie, disponibilitate impulsivă, deficit cognitiv) și forme severe - 100% (lipsă de conexiune socială și comunicare, paratimie, parabolă, deficit cognitiv sever, exprimat stereotip).

Un plan național de acțiune intersectorial integrat „Măsuri pentru îmbunătățirea îngrijirii pentru a ajuta persoanele cu tulburări de autism / spectru autist și familiile acestora” a fost elaborat și aprobat de ministrul sănătății în 2013. Documentul își propune să abordeze în mod cuprinzător problemele copiilor cu autism de la o vârstă fragedă și să sprijine familiile acestora, prin implementarea unei abordări cuprinzătoare și a interacțiunii interinstituționale. Ca primă etapă a diagnosticului precoce în transpunerea planului de acțiune în Centrul Național de Sănătate Publică și Analiză de la Ministerul Sănătății au fost implementate activități de depistare a autismului la copiii cu vârsta sub 3 ani în ambulatoriu. Scopul principal al depistării autismului este depistarea precoce a tulburărilor de dezvoltare, identificarea grupurilor de risc și trimiterea în timp util la diagnostic specializat și asistență medicală.

Ca parte a îngrijirii ambulatorii primare, medicii generaliști se angajează să constate și să efectueze periodic o evaluare generală a sănătății mintale și a tulburărilor mentale. Aceasta se face în cadrul programului „Sănătatea copilului” al Fondului Național de Asigurări de Sănătate / NHIF /. În cazul copiilor cu risc, aceștia sunt direcționați către un psihiatru specialist / psihiatru pentru copii. Specialiștii în psihiatrie, psihiatria copilului examinează starea mentală, evaluează funcțiile mentale și de dezvoltare, și, în funcție de nevoile copiilor, efectuează tratamentul necesar și intervențiile psihiatrice specializate.

Cerințele normative pentru desfășurarea activităților psihiatrice, calitatea asistenței medicale și protecția drepturilor pacientului sunt reglementate într-o ordonanță a ministrului sănătății pentru aprobarea standardului medical „Psihiatrie”, promulgată în septembrie 2004 , modificată și completată în mai 2016.

Diagnosticul și tratamentul bolilor mintale în îngrijirea ambulatorie se efectuează de către un psihiatru sau psihiatru pentru copii cu mai mult de 5 ani de experiență într-o instituție de psihiatrie pentru copii sau în educație continuă în psihiatrie pentru copii.

Îngrijirea sănătății psihiatrice a copiilor se realizează într-o secție / clinică pentru sănătatea mintală a copilului și adolescentului, o secție / clinică de psihiatrie pentru copii, o secție / clinică pentru psihiatrie pentru tineri și o secție / clinică de reabilitare.

Asistența psihiatrică este asigurată de unități de îngrijire ambulatorie - primară și specializată; Centre de sănătate mintală (MHC); clinici psihiatrice / secții la spitale multidisciplinare pentru tratament activ (MHAT). Centrele pentru sănătate mintală desfășoară activități de diagnostic-terapeutic și de reabilitare socială în domeniul tulburărilor mentale și al sănătății mintale, care includ: îngrijiri psihiatrice de urgență; diagnosticul și tratamentul persoanelor cu tulburări psihice; monitorizarea și consultarea periodică a persoanelor cu tulburări psihice; psihoterapie și reabilitare psiho-socială; activitate expertă psihiatrică și psihologică etc.

Activitățile de diagnostic, tratament și reabilitare sunt efectuate de echipe multidisciplinare, care includ psihiatri, psihologi clinici, asistenți sociali, psihoterapeuți și alți profesioniști din domeniul medical și non-medical.

Diagnosticul și tratamentul tulburărilor de spectru autist se desfășoară în unități specializate: clinici de psihiatrie pentru copii / adolescenți la Spitalul General Universitar pentru Tratament Activ și în secțiile de Psihiatrie a Copilului la două spitale multidisciplinare pentru tratament activ. Există birouri și centre pentru psihiatrie pentru copii și adolescenți în cadrul a patru centre de sănătate mintală.

Se lucrează cu minori cu tulburări ale spectrului autist în următoarele structuri ale sistemului de sănătate:

- 31 de centre de consultanță în sănătate pentru sănătatea maternă și a copilului, care au fost înființate în cadrul Programului național pentru îmbunătățirea sănătății materne și a copilului 2014-2020;

- Centre de zi la Case pentru îngrijiri medicale și sociale pentru copii;

- 10 centre pentru servicii complete pentru copiii cu dizabilități și boli cronice.

Structurile din sistemul social care lucrează cu minorii cu tulburări ale spectrului autist includ: centre de zi pentru copii cu dizabilități; Centre de reabilitare socială și integrare a copiilor cu dizabilități; Centre de asistență socială.

Sursele de finanțare pentru activitățile implementate de structurile sistemului de sănătate sunt Ministerul Sănătății conform criteriilor și ordinii definite în Ordonanța nr. 3 din 5 aprilie 2019 pentru activități medicale în afara sferei de asigurare obligatorie de sănătate, pentru care Ministerul Sănătății subvenționează instituțiile medicale. Finanțarea activităților implementate de structurile sistemului social sunt bugetul de stat, ca activitate delegată de stat municipalităților.

CROAȚIA

Cadrul legislativ

- Legea privind asistența socială⁹ (Monitorul Oficial nr. 157/13, 152/14, 99/15, 52/16, 16/17, 130/17, 98/19 și 64/20).

- Strategia națională pentru egalizarea șanselor pentru persoanele cu dizabilități 2017 - 2020.

- Cadrul național de screening și diagnostic al tulburărilor din spectrul autist la copii cu vârsta cuprinsă între 0 și 7 ani în Republica Croația.

⁹ <http://www.mvep.hr/files/file/dokumenti/prevodenje/zakoni/zakon-o-socijalnoj-skrbi-nn-157-13-eng.pdf>

Cadrul legislativ al învățământului preșcolar, primar și secundar permite includerea și integrarea copiilor și studenților cu tulburări ale spectrului autist în instituțiile de învățământ.

Ministerul Științei și Educației acordă asistență financiară și profesională copiilor și studenților cu tulburări ale spectrului autist în sistemul de învățământ - asistent didactic, adaptare spațială, pedagogică și didactică.

Copiii cu tulburări de spectru autist își exercită drepturile prin intermediul sectorului educațional în domeniul sănătății și al politicilor sociale.

Drepturi care pot fi exercitate de copiii diagnosticați cu autism și de părinții lor:

1. Dreptul la alocație pentru creștere.
2. Dreptul la scutire de impozite.
3. Dreptul la o subvenție pentru costurile cu energia electrică.
4. Semn de accesibilitate pentru persoanele cu dizabilități.
5. Dreptul la scutece.
6. Dreptul de a lucra cu jumătate de normă pentru a îngriji un copil cu dizabilități severe.
7. Dreptul la servicii de intervenție timpurie.
8. Concediu pentru îngrijirea copiilor cu dizabilități severe.

ESTONIA

În general, cadrul legislativ nu face distincție între copiii cu tulburări ale spectrului autist și ceilalți copii cu dizabilități.

Pentru a primi diferite servicii sociale, sprijin și beneficii, disponibile de la guvernele locale și de stat, este necesar să se identifice gravitatea dizabilității unui copil. Nevoile copiilor cu dizabilități și ale familiilor lor sunt foarte diferite atât în ceea ce privește tipul de asistență (servicii, beneficii, instruire specială, schimb de informații etc.), cât și volumul. Mulți copii cu dizabilități frecventează o grădiniță sau o școală obișnuită, iar dizabilitatea copilului nu afectează foarte mult capacitatea familiei de a face față creșterii și formării acestuia.

Persoanele cu dizabilități (inclusiv minorii) au dreptul să primească prestații în temeiul Legii prestațiilor sociale pentru persoanele cu dizabilități¹⁰.

Conform articolului 2 din Legea prestațiilor sociale, există trei niveluri de handicap: moderat, sever și profund, în funcție de măsura în care copilul are nevoie de ajutor, supraveghere sau îndrumare din cauza stării sale de sănătate. În plus, copiii cu handicap

¹⁰ <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/531032021001/consolide>

profund și sever au dreptul să primească servicii de sprijin în temeiul Legii privind asistența socială¹¹.

Asistență de stat:

- Legea prestațiilor sociale pentru persoanele cu dizabilități § 6 și § 10 oferă temeiurile pentru plata alocației pentru copii cu dizabilități (prestație lunară pentru un copil cu dizabilități moderate 138,08 euro, cu dizabilități severe 161,09 euro și cu dizabilități profunde 241,64 euro) și alocație pentru educație (plătite în funcție de cheltuielile suplimentare efective ale persoanei în sumă de 25–100% din rata prestației sociale (6,39 - 25,57 euro). Copiii cu vârsta cuprinsă între 16-17 ani pot primi prestații și alocații, disponibile pentru persoane cu dizabilități aflate în câmpul muncii.

- Serviciul de reabilitare care include evaluarea cerințelor de reabilitare și planificarea activităților, supravegherea și evaluarea implementării activităților planificate, serviciile unui fizioterapeut, serviciile de terapie creativă și serviciile oferite de asistentul social, pedagog special, psiholog și logoped.

Legea privind asistența socială prevede că reprezentantul legal sau îngrijitorul unui copil cu dizabilități severe sau profunde are dreptul la servicii de îngrijire a copiilor, finanțate de stat; cererile vor fi depuse la autoritatea locală sau la guvernul orașului de reședință al copilului.

Servicii și beneficii pe care guvernele locale le pot oferi:

- Consiliere socială;
- Persoana de sprijin pentru o familie;
- Persoana de sprijin pentru un copil;
- Asistent personal pentru un copil;
- Consilierea psihologică;
- Finanțarea suplimentară a serviciilor de reabilitare;
- Finanțarea suplimentară a ajutoarelor tehnice;
- Servicii de îngrijire a copiilor, inclusiv în instituțiile de asistență socială;
- Transport pentru persoane cu dizabilități;
- Centre de zi;
- Alocația pentru îngrijitor și asigurarea socială aferentă;
- Cursuri de formare pentru părinți și copii;
- Suporturi și beneficii;
- Evenimente și crearea și sprijinirea grupurilor de auto-ajutorare a părinților;
- Îmbrăcăminte de urgență și ajutor alimentar;
- Amenajarea / acomodarea spațiilor de locuit.

¹¹ <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/511042014006/consolide>

Municipalitatea rurală sau guvernul orașului va crea oportunități pentru dezvoltarea și creșterea într-o creșă a copiilor cu deficiențe fizice, de vorbire, mentale sau senzoriale (copii cu nevoi speciale).

Copiilor cu nevoi speciale li se vor oferi condițiile necesare pentru a fi crescuți în grupuri de integrare (adaptare), împreună cu alți copii (Legea privind instituțiile de îngrijire a copilului preșcolar § 6 (5)).

Dacă este imposibil să se stabilească un grup de adaptare în creșa respectivă, municipalitatea rurală sau guvernul orașului în cauză va înființa grupuri speciale sau va înființa școli speciale pentru copii. Grupurile speciale și de ajustare sunt mai mici decât grupurile obișnuite pentru a le permite profesorilor să aloce mai mult timp fiecărui copil în parte. Un copil va fi admis la o grădiniță specială (grup special) pe baza deciziei comitetului consultativ și a cererii scrise a părintelui sau tutorelui (Legea privind instituțiile de îngrijire a copilului preșcolar § 6).

Legea privind școlile de bază și școlile secundare superioare¹² - §6 stabilește principiile organizării studiilor, inclusiv că educația generală de bună calitate aderă la principiile educației incluzive și este disponibilă în mod egal tuturor persoanelor, indiferent de mediul lor social și economic, naționalitate, sex, locul de reședință sau nevoia educațională specială.

Învățământul este obligatoriu pentru copiii de vârstă școlară. Autoritățile centrale și locale vor asigura accesul la educație tuturor celor care au posibilitatea de a participa la școala obligatorie și de a continua studiile. Guvernul local va oferi persoanelor cu deficiențe fizice, de vorbire, mentale sau senzoriale și care au nevoie de asistență specială posibilitatea de a studia la o școală aflată în localitatea lor de reședință. În general, copiii cu dizabilități sunt înscriși la școlile obișnuite și, după caz, la instituțiile de învățământ special. Serviciile de sprijin necesare vor fi disponibile copiilor cu nevoi de educație specială atât în școlile obișnuite, cât și în școlile speciale. Asistenții sociali, psihologii și logopezii sunt angajați ca specialiști de sprijin în multe școli.

Fiecare județ și oraș are comitete consultative cu următoarele competențe:

- să aloce unui copil cu nevoi speciale un program de studiu sau o formă de studiu, care să corespundă abilităților sale;
- să trimită un copil cu nevoi speciale la o școală sau clasă cu nevoi speciale, cu acordul unui părinte (tutore);
- să decidă amânarea frecvenței școlare obligatorii la cererea unui părinte.

Școlile speciale sunt destinate copiilor cu deficiențe de vorbire, auz, vedere, mobilitate sau inteligență. Aceste școlile sunt, de asemenea, destinate elevilor cu tulburări psihice.

¹² <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/530062020003/consolide#para6>

În plus, școlarizarea la domiciliu din motive de sănătate este o opțiune disponibilă pentru elevii din clasele I - IX, care nu pot merge la școală din motive fizice. Școala la domiciliu va fi atribuită unui copil în cazul unei boli somatice severe cronice sau a unei tulburări funcționale severe și a unui handicap. Stabilirea stării de sănătate a unui student va fi decisă de medicul generalist sau de medicul specialist la cererea unui părinte (tutore). Transferarea unui elev în sistemul de școală la domiciliu și atribuirea acestuia a unui program individual de studiu este o decizie care trebuie adoptată de consiliul cadrelor didactice la îndrumarea unui medic generalist sau a unui specialist medical. Școala la domiciliu poate fi implementată numai cu acordul unui părinte.¹³

Serviciul de reabilitare socială este oferit la cererea părintelui. Terapiile oferite copiilor cu tulburări ale spectrului autist includ în principal serviciile unui logoped, terapeut ocupațional, psiholog, educator special, kinetoterapeut, existând și servicii destinate familiei.

Furnizorii de servicii sunt ONG-uri, centre de medicină de familie, spitale, companii private, precum și școli pentru copii cu nevoi speciale. Lista serviciilor furnizate împreună cu volumele de servicii pe care trebuie să le respecte instituțiile de reabilitare au fost stabilite printr-un regulament al ministrului protecției sociale.

Serviciul de reabilitare pentru copiii cu nevoi speciale este finanțat de la bugetul de stat.

FINLANDA

În legislația finlandeză nu sunt menționi speciale pentru copiii cu tulburări din spectrul autist, existând aproape 20 de acte diferite care reglementează drepturile copiilor cu dizabilități sau boli.

Constituția finlandeză (731/1999) include mai multe dispoziții relevante: copiii trebuie tratați în mod egal ca indivizi și au dreptul să decidă asupra propriei persoane în funcție de gradul de dezvoltare. Constituția impune autoritățile publice să asigure servicii sociale și de sănătate adecvate pentru toată lumea și să promoveze sănătatea populației. De asemenea, interzice discriminările bazate pe handicap sau boală.

Statutul și drepturile pacienților medicali și ale clienților serviciilor sociale sunt protejate de Legea privind Statutul și drepturile pacienților (785/1992) și Legea privind statutul și drepturile clienților de asistență socială (812/2000).

Serviciile sociale sunt stipulate în Legea privind asistența socială (1301/2014).

Servicii pentru persoane cu dizabilități sunt stabilite în Legea privind serviciile pentru persoanele cu handicap (380/1987) și Legea cu privire la dizabilitățile intelectuale (519/1977)

¹³ <https://www.hm.ee/en/activities/pre-school-basic-and-secondary-education/special-educational-needs>

Legea privind indemnizațiile de invaliditate (570/2007) stabilește dispoziții privind prestațiile în numerar acordate pe baza dizabilității. Aceasta include o indemnizație specifică în numerar pentru copiii cu dizabilități numită „Alocație de dizabilitate pentru persoanele sub 16 ani”, care este destinată să ofere sprijin în viața de zi cu zi a copiilor sub 16 ani care au un handicap sau suferă de o boală.¹⁴

Serviciile de îngrijire a sănătății, inclusiv reabilitarea medicală, sunt stipulate în Legea privind îngrijirea sănătății¹⁵ (1326/2010). În plus, reabilitarea este organizată pe baza Legii privind beneficiile de reabilitare și alocația pentru reabilitare acordate de instituția de asigurări sociale (566/2005).

Trăsăturile caracteristice tulburărilor din spectrul autist includ atât deficiențe funcționale, cât și puncte forte. Aceste caracteristici variază de la o persoană la alta și în contexte diferite. Prin urmare, și nevoia individuală de sprijin variază semnificativ.

Reabilitarea copiilor cu tulburări din spectrul autist este planificată în funcție de nevoile individuale și are loc în principal ca parte a activităților normale de zi cu zi. Măsurile de sprijin pentru grădiniță și școală sunt un o parte importantă a reabilitării.

Municipalitățile din Finlanda au datoria să organizeze servicii sociale și asistență medicală pentru rezidenții lor, inclusiv asistență medicală specializată și servicii pentru persoanele cu dizabilități. Există diferite tipuri de servicii disponibile pe baza mai multor acte. Eligibilitatea pentru aceste servicii nu se bazează pe niciun diagnostic sau boală, ci pe nevoia unei persoane care rezultă dintr-o vătămare sau boală. Disponibilitatea serviciilor poate varia în funcție de municipalitate.

Acordarea indemnizației de invaliditate pentru persoanele sub 16 ani reprezintă sarcina instituției naționale de asigurări sociale. De asemenea, aceasta oferă acces la cursuri de reabilitare și de adaptare pentru copii, adolescenți și adulți, precum și pentru familiile lor și alți apropiați.

Serviciile sociale municipale și asistența medicală sunt finanțate prin impozite și taxe client / pacient. Cu toate acestea, multe dintre serviciile menționate sunt oferite gratuit.

Indemnizația de invaliditate pentru persoanele sub 16 ani este finanțată de stat, precum și reabilitarea și cursurile de adaptare organizate de instituția de asigurări sociale din Finlanda.

¹⁴ <https://www.kela.fi/web/en/disability-allowance-for-children>

¹⁵ https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2010/en20101326_20131293.pdf

FRANȚA

Legea nr. 2005-102 din 11 februarie 2005 pentru drepturi și șanse egale, participare și cetățenie a persoanelor cu dizabilități reprezintă cadrul legal de reglementare a problematicii copiilor cu tulburări de spectru autist¹⁶.

Centrul departamental pentru persoanele cu handicap (MDPH) este instituția în atribuțiile căreia intră copiii cu tulburări din spectrul autist.

Aceasta are filiale în toate departamentele Franței, organizate ca serviciu public de primire, informare, îndrumare și sprijin pentru persoanele cu dizabilități.

MDPH este, de asemenea, responsabil pentru furnizarea de servicii financiare și tehnice persoanelor cu autism.

Dreptul la alocații pentru dizabilitate

Dacă semnele de autism identificate duc la o situație de handicap care necesită alocații, subiecții în cauză sunt eligibili pentru alocații de handicap.

Comisia pentru drepturile și autonomia persoanelor cu dizabilități (CDAPH) va decide și va notifica asistența la care se califică un copil cu dizabilitate. În funcție de planul de viață al persoanei autiste, se vor aloca diferite beneficii.

Condițiile pentru atribuirea AEEH

Pentru a fi eligibil pentru o alocația destinată educației speciale, copilul cu handicap trebuie să îndeplinească diferite criterii: să aibă vârsta sub 20 de ani și să locuiască în Franța, iar rata de handicap trebuie să fie mai mare de 80%.

Dacă rata de handicap se situează între 50% și 80%, se poate califica în continuare pentru AEEH în anumite condiții: să frecventeze o instituție de învățământ adaptată; starea de sănătate să necesite recurgerea la un sistem de asistență sau îngrijire. AEEH este acordată pentru o perioadă de la 1 la 5 ani.¹⁷

Ajutor financiar

- Alocația pentru adulți cu dizabilități (AAH), prin intermediul Fondului pentru alocații pentru familie;
- Alocația pentru educația copiilor cu dizabilități (AEEH), plata alocației de bază și a suplimentelor prin intermediul Fondului pentru alocații familiale;
- Serviciul de compensare a persoanelor cu dizabilități (PCH), prin intermediul Consiliului departamental;
- Orice alt ajutor;
- Ajutor în funcție de situația familială.

¹⁶

<https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000809647/?fbclid=IwAR3Ck4s7q1jlmGS8Vnt5kyCLQp5yQV3AoKCeJYIToJpUfS4HNIifKxgdOGc>

¹⁷ <https://www.autismeinfoservice.fr/informer/aides-droits/aeeh-allocation-enfant-handicape>

- Ajutor pentru petrecerea timpului liber - asistența este, de asemenea, alocată familiilor, astfel încât copilul să poată beneficia de vacanțe și activități de agrement adecvate. Acest lucru se datorează faptului că gestionarea tulburării spectrului autist poate crește semnificativ costul acestor activități.
- Ajutor pentru mobilitate.

Drepturile persoanelor cu autism

O persoană cu autism este o persoană întreagă cu nevoi specifice. Punctele sale forte și punctele slabe îl fac să fie o ființă umană deplină.

Ca orice cetățean, este, prin urmare, protejat de drepturi fundamentale inalienabile. Aceste drepturi sunt definite de Declarația drepturilor omului. Legile și convențiile franceze, europene și internaționale întăresc aceste drepturi și chiar le consolidează pentru persoanele cu dizabilități.

- dreptul la sănătate;
- dreptul la diagnostic;
- dreptul la locuință;
- dreptul la educație;
- dreptul la transport.

Protecția proprietății și a persoanei autiste

Deoarece tulburarea spectrului autist îi poate face vulnerabili pentru anumite acte ale vieții de zi cu zi, copiii cu autism au nevoie, așadar, de protecție adaptată dizabilității lor. Pentru această categorie de copii, sunt prevăzute măsuri legale de protecție, cum ar fi curatela sau tutela, de la vârsta de 18 ani, copilul poate fi astfel sfătuit de un curator sau poate fi reprezentat de un tutore.¹⁸

GRECIA

Legea 2716/1999 privind dezvoltarea și modernizarea serviciilor de sănătate mintală, articolul 1§1 prevede că "statul are responsabilitatea de a furniza servicii de sănătate mintală destinate prevenirii, diagnosticării, tratamentului, îngrijirii și reabilitării psihosociale și reintegrării sociale a adulților, copiilor și adolescenți cu tulburări psihice și tulburări de tip autist și cu probleme de învățare".

De asemenea, Legea 2817/2000 privind instruirea persoanelor cu nevoi educaționale speciale, articolul 1 prevede că persoanele cu nevoi educaționale speciale sunt considerate persoane care au dificultăți semnificative de învățare și adaptare datorită

¹⁸ <https://www.autismeinfoservice.fr/informer/aides-droits?fbclid=IwAR3d4ny7EydnClhZGB6SybOCURvzbv57NeJ7SfZUG-zDofgsq5OFjH6iUrw>

particularităților fizice, mentale, psihologice, emoționale și sociale. Acestea includ persoanele cu dificultăți cognitive, emoționale și sociale complexe și persoanele cu autism și alte tulburări de dezvoltare.

Statul se angajează să stabilească și să actualizeze în permanență natura obligatorie a educației și formării speciale ca parte integrantă a învățământului public obligatoriu și gratuit și să asigure furnizarea de educație publică gratuită și formare profesională pentru persoanele de toate vârstele și pentru toate nivelurile educaționale. În acest context, Legea 3699/2008 privind educația și formarea specială a persoanelor cu dizabilități sau cu nevoi educaționale speciale, articolul 7§4 modificat de articolul 28§18 din Legea 4186/2013 prevede că prezența studenților cu autism în structurile școlii de formare specială (EAE), sau în cadrul adecvat de sprijin al școlii generale, reprezintă responsabilitatea exclusivă a Centrelor de sprijin pentru educație și consiliere (KESY).

Nevoile educaționale speciale ale elevilor cu dizabilități sunt investigate și identificate de KESY, care evaluează elevii și oferă sugestii pentru sprijinul lor. Comitetele de evaluare și sprijin educațional interdisciplinar (EDEAY) sunt responsabile de evaluarea educațională și de sprijinul elevilor în fiecare unitate școlară aparținând Rețelei de sprijin educațional școlar și recunoscută de Ministerul Educației și Afacerilor Religioase. Centrele comunitare pentru sănătatea mintală a copiilor și adolescenților din alte ministere.

Există, de asemenea, o rambursare a cheltuielilor pentru tratamente speciale, cum ar fi Fizioterapie / Educație specială / Logopedie / Terapie ocupațională / Psihoterapie, astfel cum sunt definite în articolul 45 din Regulamentul unificat al beneficiilor pentru sănătate (GG B / 4898/2018) al Organizației Naționale pentru Furnizarea serviciilor de sănătate (EOPYY).

De asemenea, Legea 3232/2004 privind problemele de securitate socială, articolul 5§5a, astfel cum a fost modificată prin articolul 26§3 din Legea N.4075 / 2012, prevede că minorii orfani de ambii părinți care suferă de retard mental sau autism sau cu dizabilități grave multiple sau cu probleme psihice cronice care au ca rezultat o rată de invaliditate permanentă de 67% sau mai mult au dreptul la suma totală a pensiei primite de părintele decedat sau în cazul unei persoane asigurate, la suma pe care decedatul a fost îndreptățit să o primească, cu condiția să nu lucreze sau să aibă o profesie sau să primească o pensie din propria lor muncă.

Tratamente precum fizioterapie, educație specială, logopedie, terapie ocupațională și psihoterapie pot fi oferite în spitale publice, școli speciale sau centre de sănătate mintală. De obicei, acestea sunt oferite de centre private de terapie, unde EOPYY acoperă o parte din costuri (articolele 39-42 și 45 din Legea B / 4898/2018).

Tratamentele sunt finanțate de Organizația Națională pentru Furnizarea de Servicii de Sănătate (EOPYY), care este supravegheată de Ministerul Muncii și Afacerilor Sociale. EOPYY este finanțat în principal din contribuțiile angajaților și companiilor și primește sume mici de finanțare de la bugetul de stat.

GERMANIA

În Germania nu există reglementări exprese cu privire la drepturile copiilor cu autism, în fiecare caz individual, tipul de dizabilitate fiind decisiv.

Cele mai importante reglementări în domeniu sunt:

- Legea pentru egalitatea de șanse a persoanelor cu dizabilități (BGG).¹⁹
- Legea generală privind egalitatea de tratament (AGG).²⁰

care, printre altele, protejează împotriva discriminării cauzate de un handicap de către actorii privați.

- Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, ratificată de către Germania la 26 martie 2009.

- Codul de securitate socială VIII (SGB VIII), care include referiri la bunăstarea copiilor și tinerilor.²¹

- Codul de securitate socială IX (SGB IX), cuprinde reglementări generale pentru reabilitarea și accesul pe piața muncii al persoanelor cu dizabilități.²²

- Codul de securitate socială XII (SGB XII), acoperă drepturile legale ale persoanelor cu dizabilități la asistență socială.²³

În ultimii ani, reformele ample ale codurilor de securitate socială sunt implementate etapizat prin Legea federală de participare. Se așteaptă ca ultima etapă să intre în vigoare în 2023. Scopul legii este de a consolida și extinde capacitatea persoanelor cu dizabilități de a duce un stil de viață autonom.²⁴

În Germania există posibilitatea de a opta între psihoterapie generală și terapie specială pentru autism diferențiat. Terapia pentru autism este o formă de terapie care acoperă un spectru larg de metode și mijloace și este adaptată nevoilor specifice ale persoanelor cu autism.

La nivel federal, centrele destinate terapiei pentru persoanele cu autism sunt organizate ca asociații înregistrate sub coordonarea Asociației Federale pentru Autism.²⁵

Asociația federală pentru autism oferă o serie de oportunități de formare avansată, inclusiv cursuri de certificare de doi ani „Terapia în autism”.²⁶

¹⁹ <https://www.gesetze-im-internet.de/bgg/>

²⁰ <https://www.gesetze-im-internet.de/agg/>

²¹ https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_8/

²² https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_9_2018/BJNR323410016.html.

²³ https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_12/

²⁴ <https://www.bmas.de/DE/Soziales/Teilhabe-und-Inklusion/Rehabilitation-und-Teilhabe/bundesteilhabegesetz.html>

²⁵ <https://www.autismus.de/>

²⁶ <https://www.autismus.de/veranstaltungen/modularer-zertififikatskurs-autismus-therapie-mozat.html>

LETONIA

În Letonia, nu există o legislație specială care să se adreseze copiilor cu tulburări din spectrul autist, cu excepția Regulamentelor Cabinetului²⁷, aceștia fiind incluși în categoria copiilor cu dizabilități la modul general.

Secțiunea 110 din Constituția Republicii Letonia prevede că statul va oferi sprijin special copiilor cu dizabilități, copiilor rămași fără îngrijire părintească sau care au fost victime ale violențelor.

Legea privind protecția drepturilor copilului, Secțiunea 3 prevede că statul va asigura drepturile și libertățile tuturor copiilor fără nicio discriminare - indiferent de rasă, naționalitate, sex, limbă, convingeri politice sau religioase, proprietatea sau starea de sănătate, nașterea sau alte circumstanțe ale copilului sau ale părinților, tutorilor sau membrilor familiei acestuia.

Legea privind protecția drepturilor copilului²⁸ Capitolul VII Copilul cu nevoi speciale:

Secțiunea 53. Conceptul copilului cu nevoi speciale

Un copil cu nevoi speciale este un copil care, în legătură cu o boală, traumă sau afectare funcțională a unui sistem de organe cauzat de un defect înăscut, are nevoie de asistență medicală, pedagogică și socială suplimentară, indiferent dacă există o determinare a dizabilității în conformitate cu procedurile prevăzute de lege.

Secțiunea 54. Dreptul copilului cu nevoi speciale de a trăi o viață deplină

Un copil cu nevoi speciale are același drept la o viață activă, dreptul de a dezvolta și dobândi o educație generală și profesională corespunzătoare abilităților și dorințelor fizice și mentale și dreptul de a participa la viața socială, ca orice alt copil.

Secțiunea 55. Îngrijire specială pentru copilul cu nevoi speciale

(1) Un copil cu nevoi speciale are dreptul la îngrijirea părintească specială.

(2) Statul și guvernele locale vor ajuta un copil cu nevoi speciale să se integreze în societate și să îi asigure educația, îngrijirea sănătății și serviciile sociale, în conformitate cu legile și reglementările în vigoare.

(3) Un copil cu nevoi speciale a cărui îngrijire nu poate fi asigurată de familia sa va fi luat în grija deplină a statului sau a administrației locale în conformitate cu procedurile prevăzute de legi și reglementări.

(4) În cazul în care un copil cu nevoi speciale este plasat pentru adopție, adoptatorii sunt informați cu privire la starea de sănătate a copilului, caracteristicile de dezvoltare și

²⁷ Regulamentul nr. 805 al Cabinetului "Reglementări privind criteriile, perioadele de timp și procedurile care determină dizabilitatea previzibilă, dizabilitatea și pierderea abilității de a lucra" - <https://likumi.lv/ta/id/271253-noteikumi-par-prognozejamas-invaliditates-invaliditates-un-darbspeju-zaudejuma-noteiksanas-kriterijiem-terminiem-un-kartibu>

²⁸ <https://likumi.lv/ta/en/en/id/49096-law-on-the-protection-of-the-childrens-rights>

consecințele acestora, precum și natura specială a îngrijirii copilului.

Secțiunea 56. Pregătirea personalului pedagogic și de asistență socială pentru lucrul cu minorii cu nevoi speciale.

Asistenții pedagogici și sociali trebuie să fie instruiți special pentru munca cu minorii cu nevoi speciale. În acest scop, Ministerul Educației și Științei și Ministerul Bunăstării vor elabora programe speciale de formare.

Capitolul VIII din cuprinsul Legii educației generale este dedicat educației speciale.

Secțiunea 50. Implementarea programelor de educație specială

(1) Programele de educație specială vor fi puse în aplicare, luând în considerare obiectivele, sarcinile și conținutul obligatoriu pentru implementarea conținutului de educație generală specificat în standardul educațional de stat, în funcție de tipul tulburării de dezvoltare, abilităților și stării de sănătate a elevilor.

(2) Programele de educație specială pentru copiii cu tulburări grave de dezvoltare mentală sau mai multe tulburări grave de dezvoltare sunt prevăzute timp de nouă ani și vor fi puse în aplicare prin elaborarea unui plan individual de implementare a programului educațional pentru fiecare copil. În funcție de starea de sănătate a copilului și de posibilitățile instituției de învățământ, programul educațional poate fi implementat într-o perioadă mai lungă de timp, dar nu mai mult de 12 ani.

(3) Programele de educație specială pentru copiii cu tulburări de dezvoltare mintală se asigură pe o perioadă de nouă ani. Dacă entitatea care implementează programul oferă posibilitatea de a dobândi educație profesională, programul poate fi extins pe o perioadă mai lungă de timp, dar nu mai mult de 12 ani.

(4) Copiii cu nevoi speciale pot, de asemenea, să finalizeze programe de educație profesională în termen de unu până la trei ani într-o instituție de învățământ special după dobândirea învățământului de bază sau a învățământului secundar general.

În Letonia, specialiștii care lucrează cu minori cu tulburări ale spectrului autist se găsesc în spitale de stat, centre de reabilitare, unități private de îngrijire a sănătății și ONG-uri specializate.

În 2017, cu ajutorul Fundației Spitalul Copiilor (Fundația Spitalului Copiilor este o fundație independentă care funcționează începând cu 31 ianuarie 2001 pentru a ajuta Spitalul Clinic Universitar pentru Copii să sprijine dezvoltarea acestuia) a fost deschis primul cabinet pentru autism din Letonia. În acest cabinet, părinții sau îngrijitorii care cresc un copil cu tulburare de spectru autist pot primi consiliere gratuită și ajutor psihologic. Cabinetul Autism²⁹ oferă atât consultări față în față, cât și de la distanță prin Messenger, WhatsApp și Skype.

²⁹ <http://www.autismsberniem.lv/lv/>

În Letonia, copiii cu vârsta de până la 18 ani au dreptul la asistență medicală acoperită de stat, inclusiv copiii cu autism. În plus, înainte de a vizita instituția medicală pentru a primi servicii de îngrijire a sănătății finanțate de stat, părinții pacientului ar trebui să afle dacă medicul sau instituția medicală aleasă de aceștia furnizează serviciile finanțate de stat (și anume dacă medicul sau instituția medicală alese de ei a încheiat un acord cu Serviciul Național de Sănătate).

Cu toate acestea, terapia ABA nu este acoperită din bugetul de stat, la fel ca terapia prin artă, cu excepția serviciilor de reabilitare medicală furnizate în cadrul unei echipe multiprofesionale, precum și a serviciilor furnizate în regim ambulatoriu în sala de consultanță a specialiștilor funcționali, asigurând asistență de psihiatrie.³⁰

LITUANIA

Nu există o singură lege cuprinzătoare care să reglementeze problema tulburării spectrului autist. Cu toate acestea, norme juridice specifice sunt consacrate în mai multe legi, care se referă la sănătate, educație sau securitate socială.

Planul de acțiune 2019–2020 pentru a ajuta copiii, care au un diagnostic de autism sau alte tulburări de dezvoltare. Acest plan a fost aprobat la 25 aprilie 2018, prin ordin comun de trei miniștri - ministrul sănătății, ministrul educației, științei și sportului, ministrul securității sociale și muncii. Scopul planului a fost de a oferi asistență medicală de înaltă calitate, sistemică, complexă și integrativă, asistență socială și educație incluzivă pentru copiii cu diagnostic de autism. S-a planificat consolidarea diagnosticului, înființarea departamentului la Centrul pentru nevăzători și deficienți de vedere pentru consultații cu copii autiști și ajutor metodic. De asemenea, a fost planificată îmbunătățirea furnizării și livrării de echipamente tehnice pentru furnizorii de educație specializată. Planul prevedea dezvoltarea în continuare a serviciilor sociale de îngrijire de zi pentru copiii cu autism și asistență pentru familiile lor.

De asemenea, se are în vedere derularea de proiecte de promovare a toleranței publice față de persoanele cu autism.

POLONIA

În conformitate cu reglementările legale din Polonia, un copil cu tulburări de autism este tratat ca o persoană cu dizabilități. Acest lucru rezultă din § 1 pct. 1 din Regulamentul ministrului educației naționale din 9 august 2017 privind condițiile de organizare a educației, creșterii și îngrijirii copiilor și adolescenților cu dizabilități, neadaptati social și cu

³⁰ <https://likumi.lv/ta/en/en/id/301399>

risc de neadaptare socială³¹. Prezentul regulament specifică condițiile de organizare a educației, creșterii și îngrijirii copiilor și tinerilor care au un certificat de necesitate pentru educație specială, inclusiv studenți cu dizabilități: surzi, cu deficiențe de auz, orbi, cu miopie parțială, cu dizabilități motorii, inclusiv afazie, dizabilități intelectuale ușoare, moderate sau severe, cu autism, inclusiv sindromul Asperger și cu dizabilități multiple.

Drepturile pentru un copil cu dizabilități sunt acordate acelui copil căruia i s-a eliberat un certificat de handicap. O astfel de decizie poate fi emisă numai de către comisia de evaluare care operează în cadrul centrelor de consiliere psihologică și pedagogică de stat pentru educație specială. (Articolul 127 alineatul (10) din Legea educației (Jurnalul Legilor 2020.910)³²

În conformitate cu articolul 13 sec.2 din Regulamentul ministrului educației naționale cu privire la hotărârile și avizele emise de echipele de evaluare care operează în centrele publice de consiliere psihologică și pedagogică (Jurnalul Legilor din 2017, pct. 1743), hotărârea specifică, printre altele :

- condițiile și formele de sprijin recomandate care permit îndeplinirea nevoilor individuale de dezvoltare și educație ale unui copil sau student;
- obiectivele de dezvoltare și terapeutice recomandate care trebuie atinse în timpul orelor;
- toate formele posibile de educație specială;
- acțiuni recomandate care vizează îmbunătățirea funcționării copilului sau elevului și consolidarea participării acestuia la cursurile unei grădinițe, școli, centre sau instituții, precum și activități de sprijinire a părinților unui copil sau elev.

Legea cu privire la dreptul educațional din 14 decembrie 2016³³, articolul 1 clauza 6, prevede posibilitatea de a primi educație în toate tipurile de școli de către copii și adolescenți cu dizabilități, neadaptați social și cei cu risc de neadaptare socială în conformitate cu nevoile și predispozițiile educaționale.

Studenții din sistemul educațional special, inclusiv copiii cu autism, au programul adaptat nevoilor lor individuale de dezvoltare și posibilităților educaționale și psihofizice. Această ajustare se face pe baza unui program educațional și terapeutic individual (Program educațional și terapeutic individual), luând în considerare recomandările cuprinse în decizia privind necesitatea educației speciale, elaborată pentru elev în conformitate cu § 6 din regulament³⁴.

În funcție de tipul de dizabilitate, inclusiv de gradul de dizabilitate intelectuală, studentul are o educație organizată care, în funcție de nevoi, permite:

- educație în domeniul accesibil acestuia;
- îmbunătățirea funcțiilor deranjate;

³¹ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20200001309/O/D20201309.pdf>

³² <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20200000910/O/D20200910.pdf>

³³ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20200000910/U/D20200910Lj.pdf>

³⁴ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20200001309/O/D20201309.pdf>

- revalidare și reabilitare;
- asistență și îngrijire de specialitate.

Un student care are un certificat de necesitate pentru educație specială are dreptul să extindă etapa educațională, dacă, desigur, o astfel de necesitate intervine. Educația elevilor cu dizabilități se poate desfășura până la sfârșitul anului școlar din anul calendaristic în pe care studentul îl încheie:

- 20 de ani - în cazul școlii primare;
- 24 de ani - în cazul școlii secundare.

Atribuțiile școlii căreia părinții i-au eliberat un certificat de educație specială este de a asigura:

- implementarea recomandărilor incluse în decizia privind necesitatea educației speciale;
- condiții de învățare, echipamente de specialitate și mijloace didactice adecvate dezvoltării individuale și nevoilor educaționale și abilităților psihofizice ale elevului;
- cursuri de specialitate, revalidare, reabilitare și clase socioterapeutice;
- integrarea elevului în comunitate, inclusiv cu studenții fără dizabilități;
- pregătirea elevului pentru independență la maturitate.

Un alt drept foarte important pentru copiii cu autism este posibilitatea de a angaja un profesor de sprijin cu calificări în domeniul educației speciale, așa cum se menționează la articolul 7, clauza 2 din Regulamentul ministrului educației privind condițiile de organizare a educației, creșterea și îngrijirea copiilor și tinerilor cu dizabilități, neadaptați social și cu risc de neadaptare socială³⁵.

Conform Regulamentului ministrului educației naționale din 21 mai 2001 privind statutul-cadru al grădinițelor și școlilor publice, numărul copiilor cu autism într-o grădiniță / unitate școlară specială ar trebui să fie de la 2 la 4.³⁶

Legea privind finanțarea sarcinilor educaționale introduce în art. 35 sec. 4, principiul conform căruia subvenția transferată studenților și elevilor care dețin un certificat al necesității educației speciale poate fi utilizată numai pentru acoperirea cheltuielilor legate de implementarea sarcinilor legate de organizarea educației speciale, astfel cum se menționează la art. 127 din Legea educației. S-au introdus, de asemenea, soluții legale pentru a permite achiziționarea de manuale, materiale educaționale și materiale pentru exerciții de la bugetul de stat și cărți de referință adaptate nevoilor psihofizice ale elevilor cu dizabilități, inclusiv studenților cu autism sau sindromului Asperger. Acestea includ o subvenție sporită alocată echipamentelor școlare și posibilitatea punerii în funcțiune și prelucrării și eliberarea materialelor educaționale personalizate. Finanțarea este, de

³⁵ https://www.scdn.pl/images/stories/prawo_osw/akty_2015/D20151113.pdf

³⁶ <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20010610624/O/D20010624.pdf>

asemenea, prevăzută în cadrul programului guvernamental pentru a ajuta studenții la achiziționarea individuală de manuale prin cofinanțarea achiziționării de manuale³⁷.

În Polonia, copiii cu autism, conform regulamentului ministrului muncii și politicii sociale din 1 februarie 2002 privind criteriile de evaluare a dizabilității la persoanele cu vârsta de până la 16 ani, au dreptul la îngrijire permanentă.³⁸

Persoanele cu dizabilități de până la 24 de ani și studenții cu dizabilități de până la 26 de ani conform Legii din 20 iunie 1992, cu privire la dreptul la tarife reduse cu transportul public colectiv, au dreptul la o reducere de 78% la transportul feroviar (PKP). Această prevedere acoperă numai călătoriile de la locul de reședință sau locul de ședere la grădiniță, școală, universitate, unitate de îngrijire și educație, unitate educațională și de creștere, școală specială și centru educațional, centru educațional special, centru care să permită copiilor și adolescenților să îndeplinească educația obligatorie, casa de asistență socială, centrul de asistență, unitatea medicală, centrul de consiliere psihologică și pedagogică, inclusiv o clinică specializată, precum și pentru o ședință de reabilitare - și înapoi.

Aceeași indemnizație se acordă tutorelui care călătorește cu persoana cu dizabilități. În plus, persoanele cu handicap au dreptul la călătorie gratuită cu transportul public (autobuze urbane, tramvaie). Călătoriile gratuite sunt decise de consilieri (Consiliul orașului / comunei) prin emiterea unei rezoluții adecvate. De obicei, aceste călătorii sunt destinate cursanților cu dizabilități cu vârsta de până la 24 de ani.

La 12 iulie 2013, Sejmul (Camera inferioară a Parlamentului) Republicii Polonia a adoptat Carta drepturilor persoanelor cu autism. Acest document nu este o sursă de drept și nu prevede drepturi suplimentare pentru persoanele cu autism, dar recunoaște și subliniază faptul că oamenii au nevoi specifice și această specificitate ar trebui luată în considerare în toate soluțiile care reglementează sistemul de sprijin.³⁹

În Polonia, programele terapeutice pentru copii cu tulburări ale spectrului autist se desfășoară atât în centrele de stat, cât și în organizațiile neguvernamentale specializate.

Sistemul de sănătate din Polonia include ajutor de specialitate pentru o persoană cu autism. Fondul Național de Sănătate (NFZ) încheie contracte pentru furnizarea de servicii de sănătate pentru persoanele cu autism și alte tulburări de dezvoltare conexe. Aceste servicii sunt contractate ca parte a Centrului de consiliere pentru autism. Clinicile de sănătate mintală pentru copii și adolescenți pot contracta, de asemenea, servicii de sănătate pentru persoanele cu autism dacă desfășoară programe de tratament adecvate pentru aceste persoane. Fondul Național de Sănătate încheie contracte pentru serviciile Clinicii pentru persoanele cu autism și cu clinici non-publice. (instituții non-publice de asistență medicală NZOZ), conduse de organizații neguvernamentale (asociații și fundații) și entități private.

³⁷ <https://www.nik.gov.pl/plik/id,22196,vp,24863.pdf>

³⁸ <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20020170162/O/D20020162.pdf>

³⁹ <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20130000682/O/M20130682.pdf>

Certificatul de invaliditate stă la baza primirii de prestații financiare: indemnizație de asistență medicală, prestație de asistență medicală, precum și pentru utilizarea subvențiilor din Fondul de stat pentru reabilitarea persoanelor cu dizabilități (cofinanțare pentru tabere de reabilitare copil și pentru un îngrijitor, medicamente, achiziționarea de echipamente care susțin reabilitarea).

Finanțarea Fondului de stat destinată reabilitării persoanelor cu dizabilități poate fi accesată de fundații și organizații neguvernamentale care sprijină persoanele cu autism, dacă îmbunătățesc și susțin funcționarea acestor persoane și dezvoltă abilitățile de comunicare eficientă cu mediul așa cum este stipulat la articolul 1 clauza 5 (b și c) din Regulamentul ministrului muncii și politicii sociale din 7 februarie 2008 privind tipurile de sarcini din domeniul reabilitării profesionale și sociale a persoanelor cu dizabilități, solicitate fundațiilor și organizațiilor neguvernamentale.⁴⁰

Legea din 19 august 1994 privind protecția sănătății mintale (cu modificările ulterioare) impune instituțiilor desemnate în acest scop obligația de a oferi persoanelor cu tulburări mintale (inclusiv cele cu autism) îngrijirea și asistența necesare pentru a se integra în viața familiei și în mediul înconjurător. Centrele de asistență socială comunale sunt obligate să organizeze, de comun acord cu instituțiile de îngrijire a sănătății psihiatrice, sprijin social pentru persoanele care suferă de tulburări mintale (menținerea și dezvoltarea abilităților necesare unei viață independentă, activă, oferind beneficii specificate în Legea privind asistența socială).

Pentru copiii cu nevoi educaționale speciale, cu precădere pentru copiii cu tulburare de spectru autist, grădinițele (în afară de funcțiile de îngrijire și educaționale) trebuie să îndeplinească și funcții terapeutice, de reabilitare și de prevenire. Profesorul este obligat să adapteze cerințele la nevoile psihofizice și educaționale ale fiecărui copil care a fost diagnosticat cu tulburări de dezvoltare și abateri sau dificultăți specifice de învățare.

Contribuabilii cu copii cu dizabilități aflați în întreținere pot deduce anumite cheltuieli în scopul reabilitării din venitul lor impozabil. Condiția de utilizare a acestei scutiri este ca minorul să dețină un certificat de handicap. Deducerea taxelor este posibilă, printre altele, pentru achiziționarea și repararea dispozitivelor tehnice care facilitează desfășurarea activităților de zi cu zi, plăți efectuate pentru șederea copilului într-o tabără de reabilitare și transport public, tratamente de reabilitare, costuri legate de utilizarea mașinii părinților pentru transportul copilului pentru tratamentele necesare de vindecare și reabilitare.

În 2019, Biroul Suprem de Audit a emis un raport „Susținerea persoanelor cu autism și sindrom Asperger în pregătirea unei funcționări independente”⁴¹.

⁴⁰ <https://eli.gov.pl/api/acts/DU/2016/1945/text/I/D20161945.pdf>

⁴¹ <https://www.nik.gov.pl/plik/id,22196,vp,24863.pdf>

PORTUGALIA

În conformitate cu articolul 71.º din Constituția Republicii Portugheze:

"1. Cetățenii cu dizabilități fizice sau psihice se bucură pe deplin de drepturi și sunt supuși îndatoririlor consacrate în Constituție, cu excepția exercitării sau îndeplinirii celor pentru care starea lor îi face incapabili.

2. Statul se angajează să pună în aplicare o politică națională pentru prevenirea dizabilității și tratamentul, reabilitarea și integrarea cetățenilor cu dizabilități și acordarea de sprijin familiilor lor, pentru a educa societatea în așa fel încât să o facă conștientă de îndatoririle privind respectul și solidaritatea față de ei și să își asume sarcina de a se asigura că drepturile lor sunt îndeplinite în mod efectiv, fără a aduce atingere drepturilor și îndatoririlor părinților sau tutorilor lor.

3. Statul va sprijini organizațiile cetățenilor cu dizabilități".

Cadrul legal se mai compune din următoarele prevederi:

- Decretul-lege nr. 133-B / 97, din 30 mai, care modifică regimul juridic al prestațiilor familiale și al prestațiilor suplimentare, în conformitate cu caracterizarea conceptelor de handicap (articolul 21.º) și dependență (articolul 24.º), definește principiile în baza cărora se acordă indemnizația de handicap pentru copii și tineri (articolul 7.º), subvenția pentru frecventarea unei instituții de învățământ special (articolul 8.º) și subvenția pentru asistența terților (articolul 10.º);

- Legea nr. 46/2006, din 28 august, care interzice și sancționează discriminarea pe motiv de handicap și existența unui risc agravat pentru sănătate;

- Decretul-lege nr. 281/2009, din 6 octombrie, care creează Sistemul național de intervenție timpurie în copilărie;

- Decretul-lege nr. 58/2018, din 6 iulie, care stabilește regimul juridic pentru educația incluzivă, și anume în articolul 13.º, referitor la Centrul de sprijin pentru învățare (CAA), se înființează câte unul pentru fiecare grup sau școală, și constituie o structură de sprijin care agregă resursele umane și materiale, cunoștințele și abilitățile educaționale.

- Legea nr. 71/2019, din 2 septembrie, care prevede cadrul legal pentru mecanismul național de monitorizare a punerii în aplicare a Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități

Institutul Național pentru Reabilitare a elaborat un Ghid privind drepturile persoanelor cu dizabilități din Portugalia.

Persoanele care beneficiază de servicii speciale destinate persoanelor cu dizabilități plătesc o sumă pentru serviciul oferit - contribuția familiei - care se calculează pe baza veniturilor familiei.

La nivel național, Federația Portugheză de Autism (FPDA) activează în scopul promovării bunăstării, sănătății, autonomiei și incluziunii sociale pentru persoanele diagnosticate cu autism. FPDA este o instituție privată de solidaritate socială, înființată în

2003, care reprezintă instituțiile afiliate și care oferă sprijin persoanelor cu tulburări de spectru autist. Membrii săi sunt ONG-uri de dezvoltare, instituții private de securitate socială, finanțate parțial de Ministerul Muncii și Securității Sociale (restul finanțării se realizează prin cotizații de membru, donații și sponsorizări). FPDA reprezintă membrii săi în relația cu organizații publice și private, portugheze sau străine, care urmăresc aceleași scopuri.

În conformitate cu Legea nr. 4/2007, din 16 ianuarie⁴², și anume articolul 26.º, sistemul de protecție socială a cetățeniei vizează garantarea drepturilor de bază ale cetățenilor și a egalității de șanse, precum și promovarea bunăstării sociale, prin urmare, sistemul de protecție socială a cetățeniei este responsabil pentru compensarea taxelor în domeniile handicapului și dependenței. Subsistemul de acțiune socială, care face parte din sistemul de protecție socială a cetățeniei, are ca obiective fundamentale prevenirea și remedierea situațiilor de lipsă și inegalitate socio-economică, dependență, disfuncționalitate, excludere sau vulnerabilitate socială.

Cetățenii cu dizabilități au acces la următorul set de ajutoare, respectiv, bonusul pentru alocația familială pentru copii și tineri cu dizabilități, beneficiul social pentru incluziune (Decretul-lege nr. 136/2019, din 6 septembrie⁴³), indemnizația pentru educație specială (prestație în numerar plătită lunar care este destinată să asigure compensarea taxelor rezultate din aplicarea unor forme specifice de sprijin pentru copii și tineri cu dizabilități, și anume frecvența unităților corespunzătoare), indemnizația pentru îngrijirea copiilor cu dizabilități, boli cronice sau boli de cancer.

Prin alocarea impozitului pe venitul personal, este, de asemenea, posibil să se atribue unei entități în scopuri sociale, religioase, de mediu sau culturale 0,5% din impozitul plătit și / sau valoarea deducerii TVA.

SLOVACIA

Autismul este o problemă complexă care necesită cooperarea diferitelor departamente guvernamentale: afacerile sociale, educația, îngrijirea sănătății etc. De aceea, legislația care reglementează problemele copiilor cu tulburări ale spectrului autist aparține unor domenii politice diferite.

Actul nr. 448/2008 Coll. privind serviciile sociale acoperă relațiile juridice în furnizarea de servicii sociale, finanțarea serviciilor sociale și supravegherea furnizării de servicii sociale

Actul nr. 447/2008 Coll. privind contribuțiile în numerar pentru a compensa handicapul grav acoperă relațiile juridice în furnizarea de contribuții financiare la

⁴² <https://dre.pt/pesquisa/-/search/522781/details/maximized>

⁴³ <https://dre.pt/home/-/dre/124500726/details/maximized>

compensarea consecințelor sociale ale handicapului grav, relațiile juridice în eliberarea cardului unei persoane fizice cu handicap sever, un card pentru o persoană fizică cu handicap sever cu ghid, un card de parcare pentru o persoană fizică cu handicap și relațiile juridice în scopul evaluării necesității unei îngrijiri speciale acordate în temeiul unui regulament special. Scopul reglementării legale este promovarea incluziunii sociale a unei persoane fizice cu un handicap sever.

Actul nr. 305/2005 Col. privind protecția juridică socială a copiilor și tutela socială reglementează protecția juridică socială a copiilor și tutela socială pentru a asigura prevenirea apariției unor situații de criză în familie, protecția drepturilor și a intereselor protejate ale copiilor, prevenirea aprofundării și reapariția tulburărilor psihice, dezvoltarea fizică și socială a copiilor și a persoanelor adulte și pentru a preveni creșterea fenomenelor socio-patologice.

Actul nr. 245/2008 Coll. privind educația (legea școlii) stabilește principiile, obiectivele, condițiile, domeniul de aplicare, conținutul, formele și organizarea educației în școli și în facilitățile școlare. Prin urmare, interferează profund cu demnitatea vieții persoanelor cu dizabilități.

Actul nr. 576/2004 Coll. privind asistența medicală și serviciile legate de furnizarea de asistență medicală reglementează furnizarea de asistență medicală și servicii legate de furnizarea de asistență medicală, drepturile și obligațiile persoanelor fizice și juridice în furnizarea asistenței medicale, procedurile în caz de deces și performanța administrației statului în domeniul asistenței medicale.

Actul nr. 578/2004 Coll. privind furnizorii de servicii medicale, lucrătorii din domeniul sănătății, organizațiile de personal din domeniul sănătății prevede, printre altele, condițiile pentru furnizarea de asistență medicală și servicii legate de furnizarea de asistență medicală de către persoanele fizice și persoanele juridice și obligațiile furnizorilor de servicii medicale și responsabilitățile cadrelor medicale.

Actul nr. 365/2004 Coll. Legea anti-discriminare reglementează aplicarea principiului egalității de tratament și prevede căi de atac legale în cazul încălcării acestui principiu, în timp ce respectarea aceluiași principiu de tratament include și interzicerea discriminării și pe motiv de handicap.

Actul nr. 213/1997 Coll. privind organizațiile non-profit reglementează furnizarea, crearea, dizolvarea, statutul organismelor și gestionarea serviciilor utile non-profit de care aparțin și furnizarea de asistență medicală, asistență socială și asistență umanitară, protecția sănătății populației, serviciile de sprijin pentru dezvoltarea regională și ocuparea forței de muncă și furnizarea de locuințe pentru persoanele cu dizabilități.

Reglementarea legală a înființării și funcționării fundațiilor se regăsește în Legea nr. 34/2002 Col. privind fundațiile.

Terapia pentru copii cu autism are multe forme - de la diagnosticare, la educație, programe sociale, tratamentul bolilor concomitente, intervenții comportamentale etc.

Diagnosticul se efectuează mai ales în centrele de stat (dar și în centrele private) - clinici pentru psihologia copiilor și pato-psihologie. Există grădinițe specializate și școli pentru copii cu autism (de stat și private) sau uneori este posibilă educarea acestor copii și în școli normale cu asistenți speciali.

Există și instituții specializate care oferă îngrijire acestor copii - centre de integrare a copiilor și sanatorii. Există centre specializate pentru copii cu autism înființate în mare parte ca organizații non-profit.

Sursele de finanțare depind de tipul instituției - de stat sau privat. Ministerul Educației a elaborat programul educațional pentru copiii cu autism.

Centrele de intervenție timpurie din cadrul Ministerului muncii, afacerilor sociale și familiei oferă în principal servicii de consultanță pentru familiile copiilor cu autism.

Singura terapie, așa-numita ABA - analiză comportamentală aplicată, nu este încă integrată între metodele terapeutice, astfel că, dacă este furnizată, costul acesteia este suportat de familiile copiilor cu autism.

Numai terapia comorbidităților este acoperită de asigurarea publică de sănătate.

Ministerul Sănătății se află acum în faza de reconsiderare a metodelor de diagnosticare și terapie destinate copiilor cu autism și adoptarea unor proceduri oficiale uniforme care să fie acoperite de asigurarea publică de sănătate.

SLOVENIA

Copiii cu tulburări din spectrul autist (TSA) nu sunt definiți ca un grup special în Legea privind plasarea copiilor cu nevoi speciale. Prin urmare, practica actuală de plasare depinde în mare măsură de Comisia pentru plasarea copiilor cu nevoi speciale, care plasează copiii cu TSA care nu au dizabilități intelectuale în grupuri foarte diferite de copii cu nevoi speciale, definiți în Plasarea copiilor cu nevoi speciale.

Legea fundamentală care reglementează sistemul de sănătate din Republica Slovenia este Legea privind asistența medicală și asigurările de sănătate⁴⁴. Legea stabilește, printre altele, că tratamentul și reabilitarea copiilor, elevilor și studenților care frecventează școlarizarea regulată, precum și a copiilor și adolescenților cu handicap fizic sau psihic sunt acoperite în totalitate de fondurile de asigurări de sănătate obligatorii. Aceasta înseamnă că acești copii și adolescenți, inclusiv cei cu TSA, primesc, printre altele, tratament cuprinzător. De la 1 ianuarie 2009, persoanele cu autism au fost acoperite de asigurarea medicală obligatorie pentru tratament medical complet și reabilitare.

Nivel primar și secundar

⁴⁴ <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO213>

La acest nivel de îngrijire a sănătății, se desfășoară anumite forme de programe preventive, care includ și educarea familiilor înainte de naștere. Profesionistul din domeniul sănătății care monitorizează dezvoltarea copilului este medic pediatru și, în cazuri rare, medic generalist. Fiecare copil de trei ani primește un anumit număr de examene preventive (consultare) regulate, care se desfășoară într-o ordine cronologică specifică, constituind astfel un „filtru” inițial și posibilitatea de a descoperi dacă minorul se abate în dezvoltare comparativ cu alți copii de aceeași vârstă sănătoși. Introducerea testului de screening pentru dezvoltare Denver II a oferit Sloveniei o oportunitate suplimentară de a monitoriza copiii și mai temeinic. Testul include, de asemenea, scale de socializare și comportament. Abaterile în oricare dintre ele pot alerta medicul pediatru cu privire la necesitatea unei monitorizări mai atente și a unui posibil diagnostic suplimentar. Clinicile ambulatorii specializate funcționează, de asemenea, la acest nivel și pot fi organizate în cadrul centrelor de sănătate primare, spitale de nivel secundar sau ca centre ambulatorii independente.

Nivel terțiar

La acest nivel, copiii și adolescenții cu TSA sunt tratați în principal în două departamente ale Spitalului Universitar de Copii din Ljubljana - Departamentul de Psihiatrie a Copilului și Departamentul de Dezvoltare Neurologică a Copilului și Adolescentului.

Legea privind asistența socială⁴⁵ reglementează activitățile de asistență socială pentru prevenirea și eliminarea dificultăților sociale și a problemelor persoanelor, familiilor și grupurilor de populație vulnerabile. Drepturile de asistență socială sunt reglementate sub formă de servicii, măsuri și beneficii și sunt acordate tuturor cetățenilor care au nevoie și au dreptul la acestea (în condițiile prevăzute de lege). Aceste servicii sunt furnizate de instituțiile de protecție socială publică.

Persoanele cu TSA care nu pot trăi și lucra independent și a căror dizabilitate s-a dezvoltat în timpul copilăriei sau adolescenței (sub 18 ani, în timpul școlii regulate și cel târziu până la 26 de ani) au dreptul la îngrijire în instituții generale și speciale (sub formă de îngrijire de zi, îngrijire instituțională temporară sau permanentă) și de îngrijire într-o altă familie, la indemnizație de invaliditate și la alocație pentru îngrijire și asistență care nu sunt furnizate de membrii familiei. Prin urmare, persoanele cu TSA pot revendica statutul unei persoane cu dizabilități și drepturile prevăzute de prezenta lege dacă au o afectare mentală moderată, severă sau gravă sau cea mai gravă afectare fizică.

⁴⁵ <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO869>

Legea privind protecția părinților și alocațiile familiale⁴⁶ oferă în cea mai mare parte asistență familiilor cu copii. Pe lângă drepturile la concediu pentru creșterea copilului și la îngrijirea copilului și la despăgubiri salariale sau la remunerație, aceasta reglementează și dreptul la prestații familiale. În plus față de drepturile de mai sus, părinții unui copil care are nevoie de îngrijiri speciale au dreptul la concediu prelungit pentru îngrijirea copilului, la alocație pentru îngrijirea copilului și la dreptul la plata parțială a venitului pierdut. Criteriile sunt stabilite în reguli speciale. Părinții pot solicita o indemnizație mai mare pentru îngrijirea copiilor pentru copiii cu dizabilități intelectuale severe și pentru copiii cu mobilitate redusă. Același aspect este valabil și pentru dreptul la plata parțială pentru venitul pierdut, care poate fi solicitat de un părinte care încetează angajarea sau începe să lucreze cu jumătate de normă pentru a asigura îngrijirea unui copil.

Părinții solicită la Centrul local de asistență socială drepturile la care se califică pe baza unei cereri, care trebuie să fie însoțită de documentele care dovedesc că sunt îndeplinite condițiile (prevăzute de lege) pentru un drept individual.

În Slovenia, în ultimii 10 ani, au avut loc schimbări importante în educația copiilor cu nevoi speciale, inclusiv adoptarea noii Legi privind plasarea copiilor cu nevoi speciale⁴⁷. O caracteristică nouă este asistența profesională suplimentară pe care o pot primi copiii din programele cu un standard educațional echivalent (adică primesc până la trei sau cinci ore de asistență de la un educator special). În majoritatea cazurilor, toți copiii cu capacități intelectuale medii și limitate sunt înscriși în aceste programe, dar în practică mulți copii cu dizabilități intelectuale ușoare sunt, de asemenea, plasați în aceste grupuri și sunt direcționați către un program cu un nivel educațional mai scăzut după a treia, a patra sau a cincea clasă a școlii primare. Programul cu un nivel educațional mai scăzut se desfășoară de obicei în școlile primare cu un program adaptat. Copiii cu dizabilități intelectuale moderate, dar care ar putea fi considerați ca fiind copii cu dizabilități intelectuale ușoare, sunt adesea înscriși la acest program. Există multe interpretări greșite făcute la citirea sau traducerea literaturii străine, deoarece în Slovenia „școala primară obișnuită” înseamnă, de asemenea, un program cu un standard echivalent (deoarece școlile primare obișnuite nu desfășoară în prezent programe cu un nivel inferior), în timp ce în multe state străine este doar o locație (și alte programe sunt oferite și în mediul școlar primar).

Domeniul ocupării forței de muncă este reglementat de mai multe legi, iar Legea privind reabilitarea profesională și ocuparea forței de muncă a persoanelor cu dizabilități oferă bază legală pentru angajarea persoanelor cu dizabilități. Persoanele cu TSA cărora nu li s-a emis o decizie de dizabilitate în conformitate cu alte reglementări au dreptul la recunoașterea statutului de handicap și dreptul la reabilitarea în muncă. Acestea din urmă pot fi puse în aplicare prin procesul de reabilitare în cazul în care capacitatea lor de lucru

⁴⁶ <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6688>

⁴⁷ <https://www.gov.si/podrocja/izobrazevanje-znanost-in-sport/izobrazevanje-otrok-s-posebnimi-potrebami/>

este evaluată. Comisia de reabilitare a Serviciului de Ocupare a Forței de Muncă prezintă un aviz, pe baza căruia este elaborat un plan de reabilitare de către consilierul de reabilitare al Serviciului de Ocupare a Forței de Muncă în cooperare cu o persoană cu dizabilități. Acesta definește tipul, domeniul de aplicare, modul, durata reabilitării ocupării forței de muncă. De asemenea, poate identifica specificul funcționării unei persoane cu TSA care are de obicei dificultăți mai semnificative în domeniul socializării și comunicării decât alte persoane cu dizabilități.

Persoanele cu TSA care au dobândit statutul de persoană cu handicap în temeiul Legii privind îngrijirea socială a persoanelor cu deficiențe mentale și fizice nu se pot înregistra ca solicitanți de locuri de muncă la Serviciul de Ocupare a Forței de Muncă pentru că au fost evaluați ca inapți pentru încadrarea în muncă sau incapabili să-și câștige existența. Ei au dreptul la suplimente financiare și la îndrumare, îngrijire și angajare în condiții speciale. Furnizorii acestor servicii sunt centrele speciale de îngrijire socială și ocupare a forței de muncă. O persoană își revendică dreptul de a se angaja în condiții speciale pe baza unui acord încheiat cu centrele speciale de îngrijire socială și ocupare, urmat de o decizie de plasare de la centrul de asistență socială competent.

În Slovenia, au fost înființate două societăți în 2005, urmate de o instituție în anul următor, toate concentrându-se pe domeniul autismului. Inițiativa pentru înființarea lor a venit de la părinți, iar fondatorul instituției este un profesionist din domeniul sănătății (Centrul pentru Autism, Societatea de Autism DAN, Institutul de Tulburări ale Spectrului Autist).

Constituția Republicii Slovenia (în continuare: Constituția) garantează tuturor aceleași drepturi și libertăți fundamentale. Articolul 52 din Constituție prevede în mod specific că minorii cu dizabilități fizice sau psihice și alte persoane cu handicap grav au dreptul la educație și formare pentru o viață activă în societate. O astfel de educație și formare este finanțată din fonduri publice. Reglementările care se aplică (și) copiilor care sunt în vreun fel împiedicați la o dezvoltare normală sunt stabilite în detaliu într-un regulament individual. Astfel, termenul „copil cu dizabilități fizice sau psihice” este utilizat în reglementările în domeniul sănătății, în timp ce termenul „copil cu nevoi speciale” este utilizat în domeniul educației. Legea privind protecția părinților și alocațiile familiale se referă la un copil care are nevoie de îngrijiri speciale.

Instituțiile cu o gamă largă de activități au înregistrat o rată mai mare de accesare a unor programe de cofinanțare lansate în fiecare an de Ministerul Sănătății. Un astfel de program este „Autism - Singur cu alții”, care include activități pentru tratamentul copiilor, adolescenților și adulților cu autism, familiilor acestora și lucrătorilor profesioniști. Persoanele cu autism și familiile lor pot primi astfel tratament suplimentar gratuit. Un avantaj major al proiectului este că activitățile se desfășoară în municipalitățile din întreaga țară, făcându-le accesibile unui grup mai larg de persoane care au nevoie de ajutor.

Numeroase instituții de învățământ (private) se alătură, de asemenea, efortului de a oferi instruire funcțională postuniversitară gratuită în autism pentru experți cu diferite profiluri.

SPANIA

Nu există o legislație specifică privind copiii cu tulburări ale spectrului autist. Cu toate acestea, la 6 noiembrie 2015, Ministerul Sănătății, Consumului și Asistenței Sociale a emis Strategia spaniolă privind tulburările din spectrul autist, cadrul de referință în definirea politicilor și acțiunilor de stat, autonome și locale pentru persoanele cu tulburări ale spectrului de autism, care are ca principal obiectiv stabilirea unor protocoale de îngrijire în diferite domenii, cum ar fi sănătatea, cultura sau educația.

În privința copiilor, există mai multe referințe în această strategie, cu un accent deosebit pe atenția timpurie (a șasea din cele cincisprezece linii de acțiune). În ceea ce privește aceasta din urmă, deși nu există o reglementare de bază și, prin urmare, nu există o definiție legală a ceea ce se înțelege în Spania prin atenție timpurie, grație Cartei albe privind atenția timpurie, aceasta poate fi definită ca „setul de intervenții destinate populației cu vârsta de 0-6 ani, familiei și mediul, al căror obiectiv este să răspundă cât mai curând posibil nevoilor tranzitorii sau permanente ale copiilor cu tulburări de dezvoltare sau cu risc de a le dezvolta”.

Copiii cu tulburări din spectrul autist sunt incluși în categoria persoanelor cu dizabilități așa cum se menționează la articolul 4 a) din Legea 9/2018, din 21 decembrie, privind garantarea drepturilor persoanelor cu dizabilități. Există o serie de alte prevederi legale destinate acestei categorii:

- Articolul 49 din Constituția spaniolă (Servicii pentru persoanele cu handicap fizic): „Autoritățile publice vor efectua o politică de îngrijire preventivă, tratament, reabilitare și integrare a persoanelor cu dizabilități fizice, senzoriale și psihice cărora li se va acorda îngrijirea specializată pe care o solicită și protecție specială pentru ca aceștia să se bucure de drepturile conferite de acest titlu tuturor cetățenilor”.

- Decretul legislativ regal 1/2013, din 29 noiembrie, pentru aprobarea Textului consolidat al Legii generale privind drepturile persoanelor cu dizabilități și incluziunea socială a acestora.

- Decretul regal 1051/2013, din 27 decembrie, care reglementează beneficiile sistemului de autonomie și îngrijire pentru dependență, instituit în Legea 39/2006, din 14 decembrie, privind promovarea autonomiei personale și îngrijirea persoanelor în întreținere.

- Decretul regal 174/2011, din 11 februarie, pentru aprobarea baremului de evaluare a situației de dependență stabilit prin Legea 39/2006, din 14 decembrie, privind promovarea autonomiei personale și îngrijirea persoanelor în întreținere⁴⁸.

- Decretul regal 1856/2009, din 4 decembrie 2009, privind procedura de recunoaștere, declarare și calificare a gradului de handicap și de modificare a Decretului regal 1971/1999, din 23 decembrie 1999⁴⁹.

- Decretul regal 1855/2009, din 4 decembrie 2009, care reglementează Consiliul Național pentru Handicap.

- Decretul regal 6/2008, din 11 ianuarie, privind stabilirea nivelului minim de protecție garantat beneficiarilor Sistemului pentru autonomie și îngrijire pentru dependență în exercițiul financiar 2008.

- Legea 39/2006, din 14 decembrie, privind promovarea autonomiei personale și îngrijirea persoanelor în întreținere⁵⁰.

- Legea 51/2003, din 2 decembrie, privind egalitatea de șanse, nediscriminarea și accesibilitatea universală pentru persoanele cu dizabilități⁵¹.

Pe lângă legislația de nivel național, există și alte legislații care aparțin comunităților autonome, întrucât, în conformitate cu articolul 148.1.20 din Constituția spaniolă, acestea au posibilitatea de a-și asuma competențe în domeniul social asistență.

Instituțiile și organismele responsabile cu derularea terapiilor pentru copiii cu autism sunt reprezentate:

- de centrele de asistență medicală primară;
- centrele de atenție timpurie, care oferă sprijin copilului și familiei acestuia;
- centrele de îngrijire de bază pentru persoanele cu dizabilități, care oferă tratamente specializate;
- entitățile celui de-al treilea sector de acțiune socială, unde se remarcă confederația Autismo España, al căror obiectiv este îmbunătățirea calității vieții persoanelor cu TSA, garantând exercitarea efectivă a drepturilor lor, prin diseminarea la nivel național de campanii de conștientizare și cercetări privind aceste tulburări și promovarea de programe și servicii pentru incluziunea socială a pacienților.

În domeniul educațional, de o importanță deosebită, sunt evidențiate echipele de orientare educațională și psihopedagogică, ca resursă specializată pentru determinarea diagnosticului și definirea nevoilor educaționale speciale ale elevilor cu suspiciune de tulburare a spectrului autist și, în mod special, centrele de educație specială.

⁴⁸ <https://www.boe.es/boe/dias/2011/02/18/pdfs/BOE-A-2011-3174.pdf>

⁴⁹ <https://www.boe.es/boe/dias/2009/12/26/pdfs/BOE-A-2009-20891.pdf>

⁵⁰ <https://www.boe.es/buscar/pdf/2006/BOE-A-2006-21990-consolidado.pdf>

⁵¹ <https://www.boe.es/buscar/pdf/2003/BOE-A-2003-22066-consolidado.pdf>

Sursele publice de finanțare provin de la stat, care acordă comunităților autonome (întrucât au competența) finanțarea relevantă pentru dezvoltarea acestor terapii.

Mai mult, deoarece fac parte din grupul de persoane cu dizabilități, au dreptul la mecanismele corespunzătoare de ajutor și finanțare.

SUEDIA

Există mai multe legi care se aplică persoanelor cu dizabilități, inclusiv copiilor cu autism, unele dintre cele mai relevante fiind:

- Legea care reglementează sprijinul și serviciile pentru persoanele cu anumite dizabilități funcționale (1993: 387). Legea presupune sprijin suplimentar pentru persoanele cu dizabilități funcționale semnificative și pe termen lung, inclusiv persoanele cu autism sau afecțiuni similare cu autismul.

- Legea privind îngrijirea sănătății (2017: 30). Legea reglementează organizarea și gestionarea activităților de asistență medicală, inclusiv responsabilitățile privind persoanele cu dizabilități.

- Legea privind serviciile sociale (2001: 453). Legea reglementează organizarea și gestionarea activităților de servicii sociale. Include reguli pentru diferite grupuri, cum ar fi persoanele cu dizabilități.

- Legea educației (2010: 800). Legea reglementează sistemul educațional din Suedia, inclusiv reguli privind ajustările și măsurile de sprijin pentru elevii care au nevoie de astfel de măsuri, precum și reguli privind plasarea elevilor în școli pentru copii cu dizabilități de învățare.

- Legea discriminării (2008: 567). Actul are ca scop prevenirea discriminării și promovarea drepturilor și oportunităților egale, indiferent de sex, identitate, etnie, religie, dizabilitate, orientare sexuală sau vârstă.

Există, de asemenea, o strategie națională privind politica handicapului, care se aplică persoanelor cu dizabilități (inclusiv persoanelor cu autism). Obiectivul național al politicii suedeze cu privire la dizabilități, adoptată de Parlamentul suedez în 2017, se îndepărtează de prevederile Convenției Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap. Scopul este de a realiza condiții de viață egale și o participare deplină în societate pentru persoanele cu handicap.

Agenția suedeză pentru participare⁵² este responsabilă de urmărirea politicii cu handicap.

Suedia este împărțită în 290 de municipalități și 21 de regiuni care sunt responsabile pentru furnizarea unei proporții semnificative de servicii publice, cum ar fi

⁵² <https://www.mfd.se/other-languages/>

asistența pentru persoanele cu dizabilități funcționale semnificative și pe termen lung, inclusiv autismul sau condiții similare cu autismul.. Tipul de sprijin care poate fi oferit copiilor cu autism sau condiții similare cu autismul variază, în funcție de nevoile personale.

Copiii cu autism frecventează de obicei școala obligatorie. În funcție de nevoile lor, aceștia au dreptul la ajustări suplimentare sau sprijin special, cum ar fi predarea de către un profesor special instruit, predarea individuală, predarea în grupuri mici și un program ajustat. Copiii cu autism care au și un handicap intelectual pot frecventa o școală pentru copii cu dizabilități de învățare.⁵³

Sistemul suedez de bunăstare este în mare parte finanțat din impozite. Municipality și regiunile se finanțează în mare măsură prin intermediul impozitelor locale și regionale și al taxelor plătite de cetățeni pentru diverse servicii. Activitățile sunt, de asemenea, finanțate într-o oarecare măsură prin subvenții guvernamentale. Serviciile sunt fie gratuite, fie subvenționate într-o proporție consistentă, cu taxe de utilizare stabilite de municipalități și regiuni. Îngrijirea ambulatorie, cum ar fi reabilitarea, este de obicei gratuită pentru copii și tineri.

Potrivit Legii privind asistența și serviciile pentru anumite persoane cu dizabilități - LSS, municipalitatea este responsabilă, în principal, pentru stabilirea persoanelor beneficiare și ale nevoile de asistență și servicii.⁵⁴

ȚĂRILE DE JOS

Cadrul legal de reglementare pentru copiii cu tulburări ale spectrului autist este reprezentat de Legea pentru tineret⁵⁵ (Jeugdwet).

Municipality sunt responsabile de asistență pentru tinerii cu vârste de la 0 la 18 ani și a părinților lor care au nevoie de sprijin, ajutor și îngrijire temporare sau pe termen lung. Acest lucru se referă la ajutor cu problemele de creștere și de dezvoltare a copilului, psihologice și tulburări.

Părinții care au îngrijorări cu privire la dezvoltarea copilului lor, pot apela la consilierea și asistența unui profesor sau furnizor de asistență medicală primară, cum ar fi un medic generalist, un centru pentru tineret și familie sau echipa socială a comunității. De asemenea, au la dispoziție un specialist medical sau asistență medicală specializată (GGZ). O organizație s-GGZ cu expertiză în domeniul copiilor mici poate diagnostica o afecțiune din spectrul autist și poate elabora un plan de consiliere sau tratament.

Costurile terapiilor destinate copiilor afectați de tulburări ale spectrului autist sunt suportate de asigurările sociale și de părinți.

⁵³ <https://www.skolverket.se/andra-sprak-other-languages/english-engelska#h-MoreinformationinEnglish>

⁵⁴ <https://www.1177.se/sa-fungerar-varden/lagar-och-bestamnelser/lagar-i-varden/lagen-om-stod-och-service-till-vissa-funktionshindrade---lss/>

⁵⁵ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0034925/2020-07-01>

UNGARIA

Cadrul legal general în Ungaria, în conformitate cu Legea fundamentală a Ungariei, garantează:

- „Prin măsuri separate, Ungaria va contribui la realizarea egalității de șanse și a incluziunii sociale. Prin intermediul unor măsuri separate, Ungaria va proteja familiile, copiii, femeile, vârstnicii și cei care trăiesc cu dizabilități. ” (Articolul XV.)
- „Ungaria se va strădui să ofere securitate socială tuturor cetățenilor săi. Fiecare cetățean maghiar are dreptul la asistență în caz de maternitate, boală, invaliditate, dizabilitate, văduvie, orfelinat și șomaj din motive care nu intră sub controlul său, astfel cum se prevede prin lege. ” (Articolul XIX)
- „Fiecare copil are dreptul la protecția și îngrijirea necesare dezvoltării sale fizice, mentale și morale adecvate.” (Articolul XVI)
- „Fiecare cetățean maghiar are dreptul la educație. Ungaria va asigura acest drept extinzând și generalizând cultura comunitară, oferind educație primară gratuită și obligatorie, învățământ secundar gratuit și în general accesibil, precum și învățământ superior accesibil oricui în funcție de abilitățile sale și oferind sprijin financiar în conformitate cu prevederile unui Acțiunat față de cei care primesc educație. (Articolul XI.)

Legea nr. XXVI din 1998 privind drepturile și egalitatea de șanse a persoanelor cu dizabilități este unul dintre cele mai importante documente din acest domeniu. Obiectivul principal al acestui act este de a garanta drepturile persoanelor cu dizabilități, de a le promova egalitatea de șanse și viața independentă.

Legea prevede drepturi specifice ale persoanelor cu dizabilități, de exemplu: drepturile la reabilitare, ajutor, servicii de asistență, dezvoltare timpurie etc. Conform definiției persoanei cu dizabilități (articolul 4), persoana diagnosticată cu autism intră sub sfera acestei legi.

Conform legii, statul este obligat să asigure respectarea drepturilor și să opereze un sistem instituțional care să compenseze dezavantajele persoanelor cu dizabilități.

O persoană cu handicap trebuie să beneficieze de un serviciu de asistență în conformitate cu nevoile justificate de handicapul său, precum și de ajutoare. Domeniul de aplicare al ajutoarelor care pot fi obținute prin susținerea prețurilor și metoda și cuantumul sprijinului sunt determinate de un act juridic separat. (Secțiunea 11)

O persoană cu dizabilități are dreptul la reabilitare. Aplicarea acestui drept este asigurată de servicii și beneficii de reabilitare.

Indemnizația de invaliditate este o prestație în numerar, plătită lunar unei persoane cu handicap grav. (Secțiunea 19)

Legea nr. CXXV din 2003 privind tratamentul egal și promovarea egalității de șanse enumeră, în mod explicit, dizabilitatea printre caracteristicile protejate. Legea recunoaște posibilitatea discriminării pozitive.

Legea CXC din 2011 privind educația publică națională stabilește prioritatea și acordă o atenție specială sprijinirii copiilor și studenților cu dificultăți de învățare și dezavantaje sociale.

În conformitate cu legea fundamentală (a se vedea mai sus) - participarea la educația școlară este gratuită pentru elevii cu dezavantaje multiple și cu nevoi educaționale speciale. Legea definește, de asemenea, conceptul de student cu nevoi educaționale speciale, care include un copil / student cu tulburare de spectru autist.

În rapoartele sale anuale (cea mai recentă este din 2020), Avocatul Poporului se concentrează pe drepturile elevilor cu nevoi educaționale speciale, inclusiv furnizarea de educație pedagogică, specială și îngrijire pedagogică conductivă, care au fost stabilite în avizul comitetului de experți.

Alte ajutoare / beneficii pentru persoanele cu autism:

- diferite tipuri de alocații familiale și alocații pentru îngrijirea copiilor (Legea nr. LXXXIV din 1998)
- dreptul la o sumă mai mare a alocației familiale (Regulamentul ESzCsM nr. 5/2003);
- îngrijire regulată pentru cei care au grijă de copilul bolnav cronic sau cu handicap grav acasă (GYOD);
- conform Codului muncii, numărul de zile libere este cu două zile mai mare (din cauza dizabilităților copiilor);
- reduceri la transportul public (gratuitate pentru copil și 90% reducere pentru persoana însoțitoare - Regulamentul Guvernului nr. 85/2007);
- reducere la parcare (Regulamentul Guvernului nr. 218/2003);
- scutirea sau reducerea impozitului pe autovehicule;
- alocație pentru masă în grădiniță / școală (de obicei gratuită sau reducere de 50%).

Conform Legii privind educația publică națională (secțiunea 47) identificarea copiilor și elevilor care au nevoie de tratament special se efectuează de către un comitet de experți care operează în cadrul serviciilor pedagogice. Legea folosește termenul de copii cu nevoi educaționale speciale (NES), inclusiv copii cu tulburări de spectru autist (ASD). Comitetele de experți se ocupă de copii de la naștere până la vârsta școlară obligatorie (grădiniță, nivelurile școlii primare și secundare).

Legislația maghiară permite copiilor cu SNE să meargă fie la școală integrată, fie la școli / instituții speciale. Comitetul de experți oferă o listă a instituțiilor educaționale și didactice adecvate pentru copiii care au diagnosticul de ADS, iar părinții pot alege școala.

Comisia de experți propune pentru îngrijirea copilului / elevului tratamentul special, metoda, forma și locul îngrijirii, tipurile de servicii pedagogice legate de îngrijire, profesionistul necesar și sarcinile acestuia.

Ei informează părintele despre instituțiile care oferă oportunități pentru participarea unui copil cu nevoi educaționale speciale la forme de educație timpurie.

Un copil / student cu nevoi educaționale speciale poate parcurge învățământul obligatoriu într-o instituție de educație specială sau într-o instituție co-educativă (incluzivă) pe baza propunerii comitetului de experți. Instituția publică de învățământ este selectată de părinte din instituțiile propuse.

Următoarele instituții și profesioniști au un rol cheie în îngrijirea copiilor / elevilor cu nevoi speciale:

- instituții de servicii profesionale pedagogice, cu următoarele sarcini: consiliere în educație specială, dezvoltare timpurie, educație și îngrijire; educație pentru dezvoltare, activități ale comitetului de experți, consiliere educațională, îngrijire logopedică, educație suplimentară, consiliere în carieră, îngrijire pedagogică conductivă, educație fiziologică, psihologie școlară, îngrijire psihologică la grădiniță, îngrijire pentru copii și studenți talentați;

- instituții educaționale pedagogice speciale, instituții pedagogice conductive;
- instituții pedagogice speciale unificate, conductive;
- instituții integrate;
- educatori pentru dezvoltare.

Avizul expertului/ comitetului de experți care examinează copilul / elevul trebuie să includă o declarație conform căreia copilul / elevul cu nevoi educaționale speciale poate participa la o instituție de învățământ, clasă, grup, departament sau împreună cu alți copii / elevi corespunzător tipului de dizabilitate în cazul educației timpurii. Avizul expertului include, de asemenea, afirmația potrivit căreia un elev cu nevoi educaționale speciale își poate îndeplini învățământul obligatoriu exclusiv prin frecventarea școlii sau exclusiv în conformitate cu un program individual de lucru al studentului sau un curriculum individual.

Dacă copilul a împlinit vârsta de trei ani, poate participa la dezvoltarea și îngrijirea timpurie dacă, pe baza avizului expertului comitetului de experți, el sau ea nu poate participa la educația preșcolară.

Dezvoltarea și îngrijirea timpurie au loc sub forma unei sesiuni individuale sau a unei sesiuni de grup de până la șase copii.

În toate domeniile învățământului preșcolar și al educației școlare, este obligatoriu să se aplice regula conform căreia, la calcularea numărului mediu de cursanți dintr-un grup sau clasă, un copil cu nevoi educaționale speciale ar trebui să fie numărat ca doi sau trei, în funcție de handicapul care stă la baza nevoilor educaționale speciale.

În anul 2016, experții pedagogici ai Societății Naționale pentru Autism și Șanse Egale ale Persoanelor cu Dizabilități Ltd. (FSZK), au formulat cele mai recente recomandări privind cerințele minime și optime pentru educație.

Există un Ghid privind educația copiilor cu nevoi speciale care cuprinde instrucțiunile despre modul de predare a curriculumului cadru, precum și principiile speciale ale dezvoltării educaționale a copiilor cu nevoi diferite, sarcinile speciale, metodele, etapele activității pedagogice. Unul dintre capitole se referă la copiii cu tulburări ale spectrului autist.

În 2020, Ministerul Sănătății Resurselor Umane a stabilit Politica profesională privind perturbările spectrului de autism.

Terapiile oferite de stat sunt gratuite, cu toate acestea, acest lucru necesită avizul și propunerea terapeutică a comitetului de experți.

Sursa de finanțare a acestor sesiuni terapeutice este reprezentată de bugetul central.

Desigur, în plus, există case de dezvoltare, centre de terapie (de exemplu Centrul Terapeutic ABA care funcționează ca fundație) sau metode speciale de terapie (de exemplu terapia ecvestră) ale căror costuri nu sunt subvenționate.

Există mai multe organizații profesionale, de exemplu Asociația Națională pentru Autism / AOSZ sau Fundația Autism, ale căror activități sunt susținute de bugetul central, precum și multe organizații locale, care primesc sprijin financiar din partea autorităților locale.

Resurse bibliografice

- ***CARTA DREPTURILOR FUNDAMENTALE A UNIUNII EUROPENE⁵⁶***
- ***TRATATUL PRIVIND FUNCȚIONAREA UNIUNII EUROPENE (VERSIUNE CONSOLIDATĂ)⁵⁷***
- ***STRATEGIA PRIVIND DREPTURILE PERSOANELOR CU HANDICAP 2021-2030⁵⁸***
- ***CONVENȚIA ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE PRIVIND DREPTUL PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI⁵⁹***

⁵⁶ <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0389:0403:ro:PDF>

⁵⁷ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0001.02/DOC_2&format=PDF

⁵⁸ https://ec.europa.eu/romania/news/20210303_Strategia_privind_drepturile_persoanelor_cu_handicap_ro

⁵⁹ <http://anpd.gov.ro/web/conventia/>